Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראָשען

היינט 10 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 74 | Łódź, Sroda, 27 marca 1935 r. | דרייצענטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מיטוואָך, כ״ב אדר ב׳ תרצ״ה | № 74

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

די ענדעקעס האָבען ווידער איבערגעריסען די נעכטיגע זיצונג פון לאָדזער שטאָט־ראַט

דאָס ערשטע מאָל אָפּגעוואָרפען זייערס א פאָרשלאַג

געגען יודען האָבען זיי דאָס מאָל אויך געהעצט

די נעכטיגע זיצונג פון שטאָט־ראַט איז קודם־כּל ערוואַרט געוואָרן מיט גרויס שפּאַנונג דורך די שטאָטישע בעאַמטע, ווייל ביים אָנהויב פון בעטראַכטען דעם בודזשעט האָט געדאַרפט קומען די ענדעקישע פאָרשלאַגען וועגען שטרייכען דעם קאָמונאַלען צושלאַג פאַר די בעאַמטע פון 10 פּראָצענט אויף 5 פּראָצענט און דאָס שטרייכען אינגאַנצען די 200 טויזענד זלאָטים רענומעראַציע.

צוליב דעם דאָזיגען פּונקט זענען

מאָביליזירט געוואָרן אַלע ראַטמענער

פון די קלובען, ווייל אויב די גאַנצע אָפּאָזיציע וואָלט געווען געשטימט געגען די ענדעקישע איינפאַלען וואָלטען זייערע פאָרשלאַגען געקענט אדורכפאַלען. ס'האָט זיך אָבער ארויסגעשטעלט, אז אַנשטאָט 72 ראַטמענער זענען געקומען נאָר 71. ס'האָט געפעהלט איין ראַטמאַן פון דער „בע־בע“־פראַקציע (פראַנטשקאָווסקי). דער גאַנצער שטאָט־ראַט איז דעריבער געווען אין שפּאַנונג ביז מען איז געקומען צו דעם דערמאָנטען פּונקט.

די זיצונג האָט געעפענט דער קאָמיסאַר וואָיעוואָדזקי און מען איז צוגעטרעטען צו וועהלען א פערטרעטער פון לאָדזער שטאָט־ראַט אין וואָיעוואָדישען זעלבסטפערוואַלטונגס־ראַט. ס'זענען אריינגעטראָגען געוואָרן דריי קאַנדידאַטורען פון די ענדעקעס — פאָדגורסקי, פון „בעבע“ — באַרליצקי און פון דער פעראייניגונג פון די יודישע פראַקציעס — אדוו. ווייצמאַן.

פערשטעהט זיך, אז מיט א מעהרהייט שטימען איז געוועהלט געוואָרן דער ענדעקישער קאַנדידאַט פאָדגורסקי. פאַר איהם האָבען אויך געשטימט די באַדעקעס. די ציוניסטען און סאָציאַליסטען האָבען זיך אָפּגעהאַלטען פון שטימען.

דאַן איז בעשטעטיגט געוואָרען די הלוואה פון „באַנק גאָספּאָדאַרסטוואָ קראַיאָוועגאָ“ און א סובסידיע פון ארבייטס־פאָנד.

נאָכדעם האָט נאַטשאַלניק קאָנאָפּקאָ רעפערירט די ענדערונגען, וועלכע זענען געמאַכט אין בודזשעט פאַר'ן יאָהר 1934־35.

נאָכ'ן רעפעראַט נעמט א וואָרט אדוו. קאָוואַלסקי, וועלכער ערקלערט, אז דער פאָראיאָהריגער בודזשעט איז צונויפגעשטעלט געוואָרען און אויסגעפיהרט געוואָרען דורכ'ן רעגירונגס־קאָמיסאַר. צוליב דעם, וואָס דער ענדעקישער קלוב האָט נאָך נישט אין מאַגיסטראַט די פולע קאָנטראָל און

מ'לאָזט נאָך נישט דעם ענדעקישען מאַגיסטראַט צו זיינע פונקציעס

וועלען מיר נישט נעמען אויף זיך די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר דעם קאָמיסאַר'ס בודזשעט און וועלען זיך אָפּהאַלטען פון שטימען.

ראַטמאַן מילמאַן ערקלערט אין נאָמען פון דער סאָציאַליסטישער פראַקציע, אז די פראַקציע וועט שטימען געגען די ענדערונגען אין פאָראיאָהריגען בודזשעט קודם־כּל דערפאַר, ווייל דער בודזשעט איז אויסגעפיהרט געוואָרען אָהן דער קאָנטראָל פון שטאָט־ראַט און דאַן צוליב דעם, וואָס דער קאָמיסאַר האָט געמאַכט אָפּשפּאָרונגען פון זקנים און קינדער, וועלכע ווערען אויסגעהאַלטען דורך דער שטאָט אויף זייער ערנעהרונג, די פערטיידיגונג, אז די אָפּשפּאָרונגען זענען געקומען צוליב דעם, וואָס די וואָיעוואָדזטווע האָט דערויף געגעבען געלד, זענען לויט ראַטמאַן מילמאַן, נישט גענוגענד.

קאָמיסאַר וואָיעוואָדזקי וואַרפט אָפּ די פאָרוואורפען פון ראַטמאַן מילמאַן.

ביי דער אָפּשטימונג ווערען די ענדערונגען צום בודזשעט אויפ'ן יאָהר 1934 אָנגענומען מיט די שטימען פון „בעבע“ און בירגערליכע יודישע פראַקציעס. די ענדעקעס האָבען זיך אָפּגעהאַלטען פון שטימען, די סאָציאַליסטען האָבען געשטימט געגען.

דאַן איז מען צוגעטרעטען צו

די ווייטערדיגע דעבאַטען איבער'ן בודזשעט

פון היינטיגען יאָהר. צום סוף פון דער גענעראַל־דעבאַטע בעקומט דאָס וואָרט דער גענעראַל־רעפערענט פון בודזשעט דער ענדעק גושעגאַזשאַק. ער הויבט אָן דערמיט, פאַרוואָס די ענדעקעס ווילען אויסשטרייכען די רענומעראַציע פאַר די בעאַמטע, פאַר'ן שטאָטישען טעאַטער (ווייל מ'האָט געשפּילט „שריי כינע“, „ציאַנקאַלי“ א. א. וו.) פאַר די פייערלעשער, פאַר'ן הוידיענקמאָל פאַר'ן מאַרשאַל פּילסודסקי א. אז. וו. דאַן זאָגט ער:

די יודען האָבען געמאַכט א געוואַלדיגען אנגריף

פאַרוואָס מ'האָט געשטראָכען די סובסידיעס פאַר זייערע אינסטיטוציעס. יאָ, מיר האָבען און וועלען שטרייכען אַלע פּאָזיציעס פון די יודען, ווייל די יודען אין לאָדז און אין גאַנץ פּוילען זענען גענוג רייך און מוזען אַליין אויסהאַלטען זייערע אינסטיטוציעס, מיר וועלען זיך פאַר די יודען נישט אָפּשרעקען, ווען זיי דראָהען מיט שרייען אין דער וועלט, מיר האָבען אויך נישט מורא געהאַט פאַר גרינבוים'ען, ווען ער האָט געשריגען אין דער וועלט, מיר האָבען זיך נישט געשראָקען ווען איהר האָט געגען אונז געאַרבייט ביים ווערסאַילער טראַקטאַט. מיר זאָגען אייך ווייטער, אז די יודען וועלען נישט בעקומען קיין גראָשען.

דאָס לעצטע וואָרט אין דער גענעראַל־דעבאַטע בעקומט דער קאָמיסאַר וואָיעוואָדזקי.

דער קאָמיסאַר האָט געהאַלטען א שטאַרקע רעדע וועגען דער ענדעקישער טאַקטיק ביי די בודזשעט־דעבאַטען.

— איך בין, האָט אינזש. וואָיעוואָדזקי געזאָגט, אין א שווערער לאַגע, איך האָב נישט כּמעט מיט קיינעם צו פּאָלעמיזירען וועגען בודזשעט. מ'האָט נישט בעריהרט קיין שום פּראָבלעמען, וואָס זענען נוגע דער שטאָטישער ווירטשאַפט, נאָר וועגען זייטיגע זאַכען,

מ'האָט זיך געקריגט וועגען אַלעם, נאָר נישט וועגען בודזשעט

איך האָב זיך דעריבער נישט אויף וואָס צו שטיצען אין מיין פּאָלעמיק. די ענדעקעס קענען רוהיג זיין, איך וועל נישט אראָפּוואַרפען פון זיך די פעראַנטוואָרטליכקייט דעמאָלס ווען איך וועל דאַרפען איבערגעבען די מאַכט אייער מאַגיסטראַט, וועלכער וועט בעשטעטיגט ווערען דורך דער מאַכט. מיך האָט אויך גענוג קאָנטראָלירט די אויפזיכטס־מאַכט בעת מיין טעטיגקייט.

איהר ענדעקעס רעדט אַזוי שטאַרק וועגען דעם, אז איהר האָט נאָר אין זינען די טובה פון דער שטאָט, אָבער דאָס איז נישט אמת, ווייל איהר וואַרפט בייזוויליג אָפּ די רענומעראַציע פאַר די בעאַמטע ווער ס'וויל מאַכען אָפּשפּאָרונגען אויף די פענסיעס פון בעאַמטע און גוטע בעאַמטע, דער פיהרט א זעהר שלעכטע ווירטשאַפט. ווייטער כאַפּען זיך אָן די ענדעקעס אין זאַכען, וועלכע קענען זיי גאָרנישט העלפען, ווייל זיי וועלען פּשוט אַנולירען די אָפּמאַכען וועלכע די שטאָט האָט געשלאָסען, זיי האָבען, למשל, געשטראָכען די סובסידיע פאַר דער

„וואָלנאַ ווּשעכניצאַ“

אדוו. קאָוואַלסקי שרייט: דאָס איז א מאַסאָנישע אָרגאַניזאַציע.

בעת די שטאָט האָט אונטערגעשריבען א פערפליכטונג די סובסידיע אויסצוצאָהלען. דאָס זעלבע איז אויך פאַרהאַן אַנ'אָפּמאַך מיט „אומקאַ“ וועגען אויסצאָהלען אין פערלויף פון 3 יאָהר צו 50 טויזענט זלאָטים און דאָס מוז מען בעצאָהלען, צי דער שטאָט־ראַט וועט דאָס שטרייכען צי נישט. די ענדעקעס בויען אַלזאָ נאָר אויף פיקציעס.

בנוגע די יודישע סובסידיעס

זאָגט קאָמיסאַר וואָיעוואָדזקי: די לאָדזער שטאָט־פערוואַלטונג איז פאַר אַלע בירגער און איינוואוינער פון דער שטאָט. די אַלע, וועלכע פערטרעטען די טעטיגקייט פון דער שטאָט מוזען פון דער שטאָט פערוואַלטונג בעקומען. אַזאַ אינסטיטוציע ווי די פּאַגאָטאָוויע פון „לינת הצדק“, הגם זי ליגט אין יודישע הענט, אָבער גיט הילף אַלע איינוואוינער מוז די סובסידיע בעקומען, א אינסטיטוציע ווי „עזרת אולמים“ מוז בעקומען די סובסידיע, ווייל די שטאָט האָט נישט קיין אַנשטאַלט פאַר יודישע טויבשטומע.

דער קאָמיסאַר פערטיידיגט ווייטער די סובסידיעס פאַר'ן טעאַטער, פייערלעשער, הויז א. נ. פון מאַרשאַל פּילסודסקי א. אז. וו.

דערמיט האָט זיך די גענעראַל־דעבאַטע געענדיגט.

ראַטמאַן ביאַלער גיט אָפּ אַנ'ערקלערונג, אז ער האָט אויף דער פריהערדיגער זיצונג נישט געזאָגט, אז די יודען וועלען בעזייטיגען די פּוילישע ארבייטער פון די פאַבריקען, ווי די ענדעקעס ווילען איהם איצט איינרעדען, נאָר ער האָט געזאָגט, אז די יודען וועלען נישט נאָכטון די ווילדע מעטאָדען פון די ענדעקעס און וועלען נישט בעזייטיגען די פּוילישע אַרבייטער פון די יודישע פאַבריקען.

דאַן טרעט מען צו צו די דעבאַטען וועגען דער ערשטער אָפּטיילונג פון בודזשעט די אַדמיניסטראַטיווע אויסגאַבען.

ראַטמאַן מילמאַן זאָגט, אז ס'שטימט נישט מיט דער ווירקליכקייט, אז קאָמיסאַר וואָיעוואָדזקי איז געווען אַזוי שטאַרק אומפּאַרטייאיש אין זיין טעטיגקייט. ווען ער איז נאָר אָנגעקומען אויף זיין אמט, האָט ער דאָס ערשטע דערווייטערט די סאָציאַליסטען און בעזונדער די יודישע בעאַמטע פון דער שטאָט־פערוואַלטונג. ס'איז אויך נישט ריכטיג, אז אין לאָדזער מאַגיסטראַט ארבייטען 5% יודישע בעאַמטע. לויט מיינע ידיעות, זאָגט ראַטמאַן מילמאַן,

ארבייטער אין לאָדזער מאַגיסטראַט וועניגער ווי א האַלב פּראָצענט יודען

צווישען 2.900 בעאַמטע געפינען זיך 130 יודען. פון דעם דאַרף מען אַראָפּרעכענען דאָקטוירים און לעהרערס אין די אָוונד־שולען וועלכע האָבען נישט קיין סטאַלע פּאָסטענס. ס'קומט דעריבער אויס אז אין לאָדזער מאַגיסטראַט ארבייטען 20 יודישע בעאַמטע, אויב די ענדעקעס ווילען אָפּזאָגען די 20 יודען, געבען דורך דעם ארבייט די 40.000 אַרבייטסלאָזע אין לאָדז, וועלען זיי דעם וועקסעל לגבי דעם וועהלער האָבען בעצאָהלט. דאָס אַלץ איז אָבער דעמאַגאָגיע, כּדי מען זאָל קענען שרייען, אז דער מאַגיסטראַט איז פעריודישט. דער אַריער־פּאַראַגראַף, וועלכען די ענדעקעס ווילען ערשט איצט איינפיהרען איז שוין אין מאַנכע אָפּטיילונגען פון מאַגיסטראַט שוין לאַנג איינגעפיהרט. אין דער קאַנאַליזאַציע־אָפּטיילונג למשל, ארבייט נישט קיין איין איינציגער יודישער בעאַמטער.

ראַטמאַן האַלענדערסקי גיט אָפּ א זעהר שאַרפע דעקלאַראַציע וועגען דער דעמאַגאָגישער און זאַלאַגישער אַנטיסעמיטישער טעטיגקייט פון דער ענדעקישער פראַקציע אין שטאָט־ראַט. די פּ״צ־פראַקציע אין שטאָט־ראַט, אַלס די רעפּרעזענטאַנץ פון יודישען ארבייטער וועט קעמפען פאַר בעשטייערן נאָר די בעזונדערע קלאַסען, פערברייטערן די סאָציאַלע שוץ אויסבויען דאָס שפּיטאָל־וועזען אומזיסטע מעדיצינישע הילף פאַר ארבייטסלאָזע, שוץ איבער מוטער און ארבייטער־קינד, געגען עקסמיסיעס,, פאַר אויסבויען קאַנאַליזאַציעס און וואַסער־לייטונג, פאַר אומזיסטע שולען פאַר ארבייטער קינדער,

געגען באָיקאָט פון יודישע ארבייט

געגען דער ענדעקישער אַנטיסעמיטישער העצע, פאַר דער פולשטענדיגער גלייכבערעכטיגונג פון דער יודישער בעפעלקערונג, פאַר רעכט אויף ארבייט פאַר יודישע ארבייטער, פאַר אויסהאַלטען, אָדער לכל־הפּחות סובסידירען דאָס יודישע וועלטליכע שולוועזען.

ראַטמאַן מינצבערג ערקלערט, אז מיט די אונזיניגע פאָרשלאַגען פון די ענדעקעס האָט ער זיך נאָך אַמאָל איבערצייגט, אז זיי ווילען גאָרנישט איבערנעמען די מאַכט אין דער שטאָטישער ווירטשאַפט. זיי קאָמפּראָמיטירען זיך וואָס אַמאָל שטאַרקער און מיר זענען זיכער, אז צו דעם וועט אַמאָל נעמען א סוף. דערווייל טוט אונז אָבער וועה, וואָס מיר, יודען, זענען דער אָביעקט פאַר זייער דעמאַגאָגיע. נישט קיין אַנדערער, ווי דער ריינער קריסטליכער פּאָלאַק, דער שטאָלץ פון דער פּוילישער פּאָלעסטרע, אדוו. פּאַסכאַלסקי האָט געהאַט דעם מוט צו זאָגען פון דער סיים־טריבונע, אז די ענדעקישע מעהרהייט פון לאָדזער שטאָט־ראַט בעדעקט מיט שאַנדע פּוילען. דער בודזשעט, וועלכען ס'האָבען אויסגעאַרבייט די ענדעקעס איז א בודזשעט פון קללה בעשטימט פאַר דעם גאַסען־פּעוועל אין דער צייט, ווען דער בודזשעט פון קאָמיסאַר שטיצט זיך אויף לאָגיק. הגם מיר יודען זענען ווייט נישט בעפרידיגט.

ס'רעדען נאָך די ראַטמענער קאַפּטשינסקי, וואָלטשאַק, ניידער און דאַן בעקומט א וואָרט דער ראַטמאַן טשערניק,

דער פּורישקעוויטש פון היינטיגען שטאָט־ראַט,

ווי ראַטמאַן אורבאַך האָט איהם אָנגערופען. טשערניק רעדט לויטער נאַרישקייטען און כאַמסטוועס אויפ'ן חשבון פון די יודען, צוליב וואָס ס'קומט צו א סקאַנדאַל.

ראַטמאַן דר. קראַוש זאָגט, אז די ענדעקעס קעמפען פון אונטער'ן פּלויט. זיי האָבען אפילו נישט דעם מוט הויך צו זאָגען, אז זיי קעמפען פאַר ריינעם ראַסיזם.

ראַטמאַן אדוו. ווייצמאַן נעמט נישט אָן דעם פאָרוואורף פון קאָמיסאַר וואָיעוואָדזקי, אז מ'האָט וועניג גערעדט וועגען בודזשעט. מיר האָבען דאָ גערעדט, זאָגט ראַטמאַן ווייצמאַן, וועגען וויכטיגערע זאַכען ווי דער בודזשעט. ס'איז דאָ געמאַכט געוואָרען אַנ'אָנגריף אויף די רעכט און גערעכטיגקייט אין דער מלוכה. דעם אָנגריף האָבען מיר אָפּגעשלאָגען. מיר האָבען געמוזט פעסטשטעלען, צי איז פּוילען א קולטורעל לאַנד, צי איז עס אַזאַ לאַנד, ווי ס'האָט דאָס פאָרגעשטעלט מיניסטער בעק אין גענף. מיר האָבען נישט געפיהרט קיין האַנדעל וועגען סובסידיעס, נאָר אָפּגעשלאָגען דעם אָנגריף אויף אונזערע רעכט. מיר ווילען מיטרעגירען אין דער שטאָטישער ווירטשאַפט, ווייל די געשיכטע פון לאָדז דערצעהלט וועגען דער יודישער ארבייט אין אונזער שטאָט, זייט הונדערטער יאָהר. ראַטמאַן טשערניק מעג אונז דראָהען, אָבער מיר וועלען נישט קוקען אויף זיינע לאָזונגען, וועלכע זענען א געמיש פון קאָמוניזם מיט אַנטיסעמיטיזם.

נאָכדעם ווי קאָמיסאַר וואָיעוואָדזקי, ענטפערט די אָפּאָנענטען, טרעט מען צו צום אָפּשטימען די ענדעקישע אויסבעסערונגען צו דער ערשטער אָפּטיילונג פון בודזשעט. ביים אָפּשטימען דעם 10־פּראָצענט צושלאַג צו די פענסיעס, ווייזט זיך ארויס, אז די ענדעקעס האָבען זיך דערשראָקען פאַר'ן צאָרן פון די שטאָטישע בעאַמטע, און האָבען רעזיגנירט פון שטרייכען דעם צושלאַג, שטימענדיג פאַר איהם. דער 10 פּראָצענט־צושלאַג ווערט אָנגענומען.

דאַן טרעט מען צו צו דער אָפּשטימונג וועגען ענדעקישען פאָרשלאַג צו שטרייכען די 200.000 זל. רענומעראַציע פאַר די שטאָטישע בעאַמטע. שטעלט זיך אַרויס, אז די ענדעקעס צוזאַמען מיט'ן דייטש קאַהלערט האָבען בעקומען פאַר זייער פאָרשלאַג 36 שטימען. געגען איז געווען 35 שטימען. קאָמיסאַר וואָיעוואָדזקי ערקלערט דאַן אז ער גיט צו זיין שטים צו דער אָפּאָזיציע, אַזוי, אז געגען דעם פאָרשלאַג איז אויך געווען 36 שטימען. לויט דעם רעגולאַמין איז דער ענדעקישער פאָרשלאַג אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

דאָ ענטשטעהט

א שרעקליכער סקאַנדאַל אויף די ענדעקישע בענק

קאָוואַלסקי שרייט, אז דער קאָמיסאַר האָט

(ווייטער זעה 2־טע זייט)

מין. אידען אפגעפארען קיין מאסקווע

בערלין, 26 (ספ. טעל.)
מיט׳ן ווארשעווער שנעל־צוג איז היינט אפ־געפאהרען דירעקט קיין מאסקווע מיניסטער אידען. מיניסטער אידען פאהרט איבער ווארשא. אויפ׳ן וואקזאל האבען דעם מיניסטער בעגלייט מין. נוירא־ט גראף באסעוויץ ווי אויך דער סאוויעטישער אמבא־סאדאר סוריץ. דעם מיניסטער בעגלייטען אויפ׳ן וועג דער סאוויעטישער אמבאסאדאר אין בערלין קאסקי. מיט דעם זעלבען צוג פאהרט אויך קיין מאסקווע דער נייער טערקישער אמבאסאדאר אין ראטען־פערבאנד.

היטלער פראטעסטירט געגען דער מאביליזאציע אין איטאליען

פאריז, 26 (ספ. טעל.)
„מאטען" מעלדעט: אז בעת די בערלינער גע־שפרעכען האט היטלער פראטעסטירט, געגען דער מאביליזאציע פון יאהרגאנג 1911 אין איטאליען.

היטלערס שטעלונג אין דער בעוואפנונגס־פראגע

לאנדאן, 26 (ספ. טעל.)
דער בערלינער קארעספאנדענט פון דער רוי־טער־אגענטור מעלדעט, אז די ענגליש־דייטשע גע־שפרעכען האבען בעוויזען, אז עקזיסטירען א ריי העכסט ערנסטע שוועריגקייטען. היטלער האט געזאלט ערקלערען, אז דאס צובעוואפענען פון דייטשלאנד אויפ׳ן ים איז א פראגע פון נאך א פאר יאהר. היטלער׳ס שטעלונג קען מען, לויט דער ערקלע־רונג פון אן אנגעזעהענער בריטישער פערזענליכקייט ערקלערען אויף פאלגענדען אופן: פולשטענדיגע ענטוואפנונג — אויב אלע אנדערע מלוכות וועלען איך ענטוואפענען, אינטעסיווע בעוואפנונג — אויב כאטש איין מלוכה וועט זיך אנהויבען בעוואפענען.

יודישע ארבייטער ווארפען די ארבייט

בעת׳ן ארעסט פון ביתר׳אווצעס אין דער קאלאניע הרצליה

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראפיש)
ס׳זענען ארעסטירט געווארען נאך 20 ביתר׳־אווצעס, וואס האבען פערטריבען אראבישע ארביי־טער פון די פרדסים. צוזאמען זענען ארעסטירט גע־ווארען 38 ביתר׳אווצעס. אלע זיצען אין דער יפו׳ער תפיסה.
בעת׳ן ארעסט האבען אלע ארבייטער געווא־רפען די ארבייט אלס פראטעסט געגען די ארעסטען.

אימפארט פון ארץ־ישראל קיין קאנאדע

מאנטרעאל, 26 (יט"א טעלעגראפיש)
דער קאנאדישער פינאנץ־מיניסטער האט מיט־געטיילט, אז דער אימפארט פון ארץ ישראל קיין קאנאדע וועט בקרוב בעפרייט ווערען פון צאל.

דעפוטאטען ווישליצקי און מינצבערג

אויפגענומען פון אינערן־מיניסטער

ווארשא, 26 (יט"א טעלעפאניש)
די דעפוטאטען ווישליצקי און מינצבערג זענען היינט אויפגענומען געווארען פון אינערן־מיניסטער קאטשאלקאווסקי. בעת׳ן געשפרעך זענען בעריהרט געווארען א גאנצע רייה פראגען ווי: די פראגע פון די הוויזירער אין אויבער־שלעזיען, האנדעלס־שעה׳ן און אנדערע פראגען.

יאפאנישער אויסערן־מיניסטער

וועגען די בעציהונגען מיט ראטען־פערבאנד

טאקיא, 26 (ספ. טעל.)
דער יאפאנישער אויסערן־מיניסטער הירא־טא האט אין פארלאמענט געהאלטען א רעדע, אין וועלכער ער האט בעטאנט, אז די לעצטע פערשטענ־דיגונג וועגען דער פראגע פון פערקויפען די מזרח־כינעזישע באהן, וועט גורם זיין צו א פער־בעסערונג פון די בעציהונגען צווישען יאפאן, מאנ־דזשוריען און ראטען־פערבאנד.
גלייכצייטיג האט דער מיניסטער צוגעגעבען, אז צווישען ראטען־פערבאנד און יאפאן זענען נאך פאראן א סך פראגען, וואס זענען נישט רעגולירט. הירטא האפט אבער, אז די ערלעדיגונג פון די דאזיגע פראגען וועט פארקומען אין דעמזעלבען פערשטענדיגונגס־גייסט, ווי דאס איז געשעהען בנוגע דער מזרח־כינעזישער באהן.

געוואלדיגע זאמד־שטורעמס אין אמעריקא

קאנזאס 26 (ספ. טעל.)
אין די שטאאטען אקלאהאמא, קאלארא־דא, קאנזאס, ארקאנזאס און טעקסאס בושעווען ווייטער גרויסע זאמד־שטורעמס. אין דרום־טייל פון קאלא־ראדא זענען הונדערטער טויזענדער העקטאר פרוכטבארע ערד בעדעקט געווארען מיט א זאמד־שיכט פון איין מעטער הויך.
די דאזיגע פעלדער זענען פאר דער לאנד־ווירטשאפט פערלוירען מינדעסטענס אויף 100 יאהר פאר 50 טויזענד בהמות פעהלט פאשע. די בהמות זענען אזוי ערשעפט פון הונגער, אז זיי ווערען מיט די באהנען און אויטאבוסען טראנספארטירט אין אנדערע שטאאטען.
אין שטאאט אקלאהאמא זענען אין משך פון דער פערגאנגענער וואך 5 פערזאן געשטארבען צוליב דעם, וואס זיי זענען דערשטיקט געווארען פון זאמד־שטויב.

סיימאן וועגן רעזולטאט פון זיין וויזיט

בערלין, 26 (ספ. טעל.)
אין דער בריטישער אמבאסאדע איז פארגעקו־מען א פרעסע־קאנפערענץ, אויף וועלכער מיניסטער סיימאן האט צווישען אנדערען ערקלערט, אז די בריטישע רעגירונג האט געהאלטען פאר זעהר וויכ־טיג דעם מאמענט פון פערזענליכען צוזאמענטרעפען מיט׳ן קאנצלער היטלער. אין די געשפרעכען, האט מיניסטער סיימאן געזאגט, האבען מיר נישט בדעה געהאט צו דערגרייכען עפעס אן אפמאך, פשוט צוליב דער סיבה, ווייל דער ציל פון אונזער רייזע איז געווען נאר זיך צו אינפארמירען און אז אין די איצטיגע געשפרעכען האנדעלט זיך עס נישט וועגען א ענגליש־דייטשען אפמאך, נאר וועגען א אלגעמיינעם אפמאך, אין וועלכען עס זאלען זיך בעטייליגען אלע מלוכות. א בעווייז דערפון זענען די רייזעס פון לארד אידען קיין מאסקווע, ווארשא און פראג.
מיר האבען נישט געהאט בדעה צו דערגרייכען וועלכע עס איז קאמפענסאציעס, נאר מיר האבען זיך געוואלט אויספיהרליך אינפארמירען. דאס איצ־טיגע צוזאמענטרעפען איז דאס ערשטע פון א גאנ־צע רייה, וואס וועלען נאך פארקומען. דער בעסטער סיסטעם איז די חילוקי־דעות פון שטאנדפונקטען איז זייער אויפקלערען. צום סוף האט מין. סיימאן ערקלערט, אז ער איז טיף צופרידען פון זיין וויזיט אין בערלין.

נעכטיגע זיצונג פון לאדזער שטאט־ראט

(ענדע פון דער 1־טער זייט)

נישט קיין רעכט צו שטימען, אז ער איז נישט קיין ראטמאן. קאפטשינסקי שרייט, אז די שטימען זענען פאלש געצעהלט געווארען; קאמיסאר וואיעוואדזקי ערקלערט, אז ער האט יא רעכט צו שטימען, און זיין שטעלונג איז אין הסכם מיט דער אויפזיכטס־מאכט. די ענדעקעס הערען אבער נישט אויף צו סקאנדאלעווען, און ווען דער קאמיסאר וויל נישט נאך אמאל אפשטימען דעם פארשלאג דורך גע־היימע וואהלען, פערלאזען די ענדעקעס די זיצונג. אין זאל פערבלייבען 36 ראטמענער (קאהלערט האט נישט פערלאזט דעם זאל) און היות ווי א קווארום איז 37, ווערט די זיצונג געשלאסען;
היינט קומט פאר א ווייטערדיגע ביודזשעט זיצונג.

* * *

אויף דער נעכטיגער זיצונג האט די סאציא־ליסטישע פראקציע אריינגעטראגען א דרינגענדיגען פארשלאג וועגען בעקער־שטרייק. צום בעהאנדלען דעם פארשלאג איז אבער נישט געקומען, מחמת דער אראפגעריסענער זיצונג.

* * *

ס׳איז כדאי צו בעטאנען די האנדלונג פון ראטמאן קאפלאן (אגודה). וועלכער וויסענדיג ווי נויטיג זיין שטים איז געווען ביי דער נעכטיגער אפשטימונג האט פערלאזען די זיצונג פאר דער אפשטימונג. זיין פראקציע האט איהם אבער, נעבעך, צוריקגעשלעפט, ווי מען זאגט, פון דער וואנע ארויס.

„ראזמאיטאשטשי" ראדזשער יודיש רעפערט. טעאטער
ציגעל־גאס 27 טעל. 112-25. דיר.: דוד צעלמייסטער.
היינט, מיטוואך, 9.30 אוונט גרויסע איינהייט־פארשטעלונג
אלע פלעצער אין פארטער נאר 1 זל. ערשטע רייה
ווייטערדיגע גאסטשפילען פון בערימטען אפערעטען־פאר
וויערא קאניעווסקא און פאול בריטמאן
אין זייער פרעכטיגען שלאגער
„די שכור׳טע"
אין 3 אקטען מיט א פראלאג און עפילאג.
לעצטע 2 מאל
הערליכע געזאנג־נומערן! קאמישע סיטואציעס! שפאנענדער אינהאלט!
אין דער פארשטעלונג נעמט אנטייל דער גלענצענדער „ראזמאיטאשטשי"־אנסאמבל לויט א.ב.: באזשיק מ., גוטמאן ק., גרודבערג י., הערשקאוויטש ש., האמבורגער ד., ליפמאן משה, ליפמאן נ., לעמבערגער נ., ליטאן עני, ליבראווסקא רוושא, ליבראווסקא לאה, לודנער ס., צווייליך י., רובינא פאניא. גרויסער כאר און ארקעסטער אונטער אנפירונג פון ל. זעלמאן.
אין פארבערייטונג: צום 1. מאל אין לאדז: דער שלאגער פון די ניו־יארקער טעאטערס
קאבארעט־זינגער מיט וויערא קאניעווסקא און פאול בריטמאן

אפיציעלער קאמוניקאט וועגען די בערלינער געשפרעכען

בערלין, 26 (ספ. טעל.)
היינט זענען פערענדיגט געווארען די דייטש־ענגלישע געשפרעכען. עס איז פערעפענטליכט גע־ווארען פאלגענדער קאמוניקאט:
„די דייטש־ענגלישע געשפרעכען, וואס זענען געפיהרט געווארען פון איין זייט פון מיניסטער סיי־מאן און מיניסטער אידען און פון דער אנדערער זייט פון דייטשען קאנצלער און אויסערן־מיניסטער נוירא־ט, אין דער אנוועזענהייט פון בריטישען אמבא־סאדאר פיפס און דייטשען קאמיסאר ריבענטראפ זענען פערענדיגט געווארען היינט אין אוונט. די גע־שפרעכען זענען געפיהרט געווארען אין א פול־שטענדיג אויפריכטיגען גייסט און זעהר פריינד־ליכער פארם, און האבען געפיהרט צו א פולשטענ־דיגער אויפקלערונג פון די געגענזייטיגע שטאנד־פונקטען. דערביי איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די צילען פון דער פאליטיק פון ביידע מלוכות אין די פערזיכערונג און פעסטשטעלען דעם שלום אין איראפא דורך אונטערשטיצען די אינטערנאציא־נאלע צוזאמענארבייט. די בריטישע און דייטשע מי־ניסטארען זענען איבערצייגט וועגען דעם נוצען פון די דירעקטע געשפרעכען, וואס זענען איצט פאר־געקומען."

נאך לאנגע שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 79 יאהר אונזער ליבער און אונפערגעסליכער פאטער, שוויגערפאטער, גרויספאטער, אורגרויס־פאטער, ברודער, שוואגער און אנקעל
נ״ע הערש וואלף ז״ל ווייינבערג בן ר׳
די לויה קומט פאר היינט, מיטוואך, 2 א זייגער נאכמיטאג פון טרויער־הויז, נאפיורקאווסקיעגא 5, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער
די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.
703

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל־ארצט פאר הויט־און געשלעכטס קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 1—2 מיטאג און פון 5—9 אוו. זונטאג פון 10—1 בטאג.
אלע ארט אנאליזען.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזן
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל

פאר שנעל־מאכער, ליניערער, בוכבינדער און דרוקערייען!
רעפעראטורען פון מעסערלעך פערשידענע מאשינען - טיילען און שווייסונגען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER Łódź,
11/13 קאנסטאנטינער 11/13
(רוג זאבאדניא)

אוירען, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צווע־אפעראציע א. ז. וו.) ווי אויך אמבולא־טארישעס פון 9—2 און פון 4—8 אוונט.

אכטונג, עלטערן פון דער בית־יעקב־שולע
מיר מאכען דערמיט בעקאנט, אז פון דאנערשטאג, ד. 28 מערץ אן, קומען פאר די למודים אין אונזער שול נארמאל.
702
דער עלטערן־קאמיטעט.

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען
6. שערפיען 37 (בענעדיקטא)
נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

די 1־טע און ביליגסטע קוועלע פון
רעשטען
אויף פאלטענס און אנציגער
פון די בעסטע ביליצער און טאמאשא־ווער סחורות, די מאדערנסטע מוסטערן, אין א גרויסען אויסוואהל, בעקומט מען נאר ביי
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5
טעל. 156-09
געדענקט, פראנט 2 שטאק.

קמח של פסח
תחת השגחת הרבינאט דפה לאדז!
די איינציגע מיהל אויף לאדז איז גע׳כ ש ר׳ט אונטער דער שטרענגער אויפזיכט פון היגען ראבינאט. אונזערע ג׳ קונדען וועלען זיך ווידער איבערצייגען, אז דאס שענסטע און בעסטע זעקעל מעהל אויף מצות בעקומט מען נאר ביי דער פירמע
„עלעקטראמליך"
לאדז, זאקאטנא 47, טעל. 147-40
וועלכע איז פעראנטווארטליך פאר די רעיעלע און פינקטליכע ליפערונג לויט יעדענס פערלאנג. פערקויפט אייך נישט אויף די פראווינצער מציאות, וואס פאר דעם גראשען ביליגער ביים איינקויף דערלעגט איהר מעהר ביי דעם מצות־פערקויף, נאר קומט שוין און בעשטעלט פערזענליך אדער דורך טעל. 147-40.
בעמערקונג: די ליפערונג פאר דער פראווינץ קומען מיר נאך די פערלאנגען פון קויפער. מיט אכטונג
Firma „Elektromłyn"
Łódź, Zakątna 47, tel. 147-40.

צו דער חתונה פון ה׳ פריץ וויעלונסקי מיט פרל. פעלא מיטעלמאן
ווינשען מיר פיל גליק און א צופרידען צוזאמענלעבען
לייבוש דזיאלאווסקי און פאמיליע.

פאר גארד, ביזשוטעריע און לאמבארד־סוויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

Dr.
Wajnberg
ספעצ. פאר לונגען־, הארץ־ און סקלעראז־קראנקהייט.
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אוו.

אמנעסטיע פאר פאליטישע און קרימינעלע פערברעכנס

וועט פערעפענטליכט ווערען צוזאמען מיט דער קאנסטיטוציע

וו א ר ש א, 26 (טעלעפאניש)

אין די בעאמטען־קרייזען הערשט די איבערציי־גונג, אז די פערעפנטליכונג פון דער נייער קאנסטי־טוציע, וואס וועט אויספאלען צום סוף פון די פריה־לינג־חדשים, וועט זיין פעראייניגט מיט דער פער־עפענטליכונג פון א אמנעסטיע סיי פאר פאליטישע, סיי פאר קרימינעלע פערברעכנס.

א שוועריגקייט מאכט נאר די פראגע פון דער פאליטישער עמיגראציע און דער אופן ווי אזוי די אמנעסטיע זאל ארומנעמען אויך די פאליטישע עמי־גראציע, וואס איז ענטשטאנען נאכ'ן בריסקער פראַ־צעס. אין די דעצידירענדע קרייזען הערשט די גרייט־קייט אנטקעגענצוקומען די בעמיהונגען, וואס ווערען געמאכט מיט'ן צוועק צו ליקווידירען די פאליטישע עמיגראציע.

לאגער פון דייטשע באמבעס און פראנצויזישע ביקסען

ענטדעקט ביי אראבער אין שכם

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראפיש)

בעת א רעוויזיע ביי אראבער אין שכם איז געפונען געווארען א לאגער פון געווער. צווישען אנדערע דייטשע באמבעס און פראנצויזישע ביק־סען. עטליכע אראבער זענען ארעסטירט געווארען.

פון דער וועלט־קאנפערענץ פון „וויזא"

תל־אביב, 26 (יט"א טעלעגראפיש)

אויף דער היינטיגער זיצונג אויף דער וועלט־קאנ־פערענץ פון „וויזא" זענען געהאלטען גע־ווארען א גאנצע רייה רעפעראטען.

קלאנג־סינא־טעאטער
Zachęta
זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!
1) דער קעניג פון די אמאנטען
Clark Gable, Carola Lombard
אין דער סענסאציאנעלער סאלאן־דראמע א. נאמען:
דאמערויט
2) רייצענדער
ווינער וואלץ
אין די הויפט־ראלען:
Magda Schneider, Leo Slezak

אנהייב 4 נ.מ. שבת און זונטאג 12 בייטאג

ענגלאנד און ראטען־פערבאנד קענען געמיינזאם שפילען א פיהרענדע ראלע אין דער וועלט־פאליטיק — ערקלערט מיניסטער אידען

ריגא, 26 (ספ. טעל.)

לארד אידען האט ערקלערט פאר דעם קארעס־פאנדענט פון דער סאוויעטישער טעלעגראפען־אגענ־טור „טאס", אז ער איז צופרידען, וואס ער וועט האבען די מעגליכקייט צו בעזוכען מאסקווא. מיט פעראינטערעסירונג ערווארט איך מיין ערשטען איינ־דרוק פון מיין אויפענטהאלט אין מאסקווא, און נאך מעהר פון פערזענליכען קאנטאקט מיט די, וואס זע־נען פעראנטווארטליך פאר'ן גורל פון אייער גרויס לאנד, האט ערקלערט אידען.

צום סוף האט נאך אידען צוגעגעבען: איך האף, אז אלס רעזולטאט פון מיין וויזיט, וועט נאך מעהר שטייגען מיין איבערצייגונג, אז אונזערע ביידע לענ־דער קענען געמיינזאם שפילען א פיהרענדע ראלע אין דער וועלט־פאליטיק, און דאס אלס היטער פון די אידעאלען פון דער פעלקער־ליגע און קאלעקטי־ווער זיכערקייט.

60 פראצ. האבען געשטימט געגען אפמאך

רעזולטאט פון פלעביסציט

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראפיש)

ס'איז בעקאנט געווארען דער רעזולטאט פון פלעביסציט. בעטייליגט האבען זיך 25,414 מיט־גלידער. געגען פלעביסציט האבען געשטימט 15,227 מע־זאן, פאר'ן פלעביסציט — 10,187 פע־זאן. 60 פראצ. האבען געשטימט געגען פלעביסציט.

אויספלוג קיין בעלגיען (בריסעל)
פון 1־טען ביז'ן 10־טען מאי
290 זל.
WAGONS-LITS-COOK
אינפארמאציעס און איינשרייבונגען
לאדז, פיעטריקאווער 64, טעל. 170־77.

לאדזער נייעס

„די סחורה שטאמט פון א יודישער פירמע און דעריבער דארף איך נישט בעצאהלען"

כאראקטעריסטישער פראצעס אין לאדזער געריכט

נעכטען איז אין לאדז פארגעקומען דער ערש־טער פראצעס אויפ'ן היטלעריסטישען שטייגער — א פראצעס, וועלכער האט נאך דוכט זיך נישט געהאט קיין גלייכען אין די פוילישע געריכטען.

א געוויסע פירמע האט איינגעקלאגט דעם אדוו. יוזעף פינקעלשטיין (א משומד) וועגען בעצאהלען 300 זלאטעס פאר א טעפיך, וואס דער אדוואקאט האט גענומען ביי דער פירמע.

דעם אדוואקאט פינקעלשטיין האט פערטרעטען א געוויסער אדוואקאט ניפפע, וועלכער האט פער־טיידיגט זיין קליענט אויף דעם אופן:

— ווען מיין קליענט האט געקויפט דעם טעפיך האט ער זיך בפירוש אויסגערעדט, אז די סחורה זאל שטאמען פון א קריסטליכער פירמע, היות ווי ער האט זיך שפעטער דערוואוסט, אז די סחורה שטאמט פון א יודישער פירמע, איז דער קליענט אפגענארט געווארען און דעריבער דארף ער נישט בעצאהלען.

דער ריכטער ראשינסקי, וועלכער האט געפיהרט מיט דעם פראצעס, האט דערויף געענטפערט:

— אמוועניגסטען האב איך געקענט ערווארטען פון דעם צד אזא מין פערטיידיגונג, איבריגענס איז אזא פארוואורף נישט מאראליש.

פערשטעהט זיך, אז דער ריכטער ראשינסקי האט צוגעמשפט די גאנצע סומע פון אדוו. פינקעל־שטיין פאר דער בע'עוולה'טער פירמע.

אדוואקאט קאוואלסקי קלאגט אן דעם ד"ר קרויש

פאר בעליידיגן אויף דער פריהערדיגער זיצונג פון שטאט־ראט

ווי מיר האבען איבערגעגעבען אין בעריכט פון דער פערגאנגענער זיצונג פון שטאט־ראט, האט דר. קרויש אין זיין רעדע בעת א גרויסען טומעל ער־קלערט, אז דער ענדעקישער „גאון" אדוו. קאוואל־סקי, האט אנגעקלאגט זיינס א קליענט אין ראבי־נאט און אז ער האט געהאט א יודישער שותף.

אדוו. קאוואלסקי האט זיך, זעהט אויס, געפונען בעליידיגט און נעכטען האט דר. קרויש שוין בעקו־מען אנ'אויפפאדערונג זיך צו שטעלען צום געריכט אלס אנגעקלאגטער פון אדוו. קאוואלסקי פאר בעליי־דיגונג.

ס'איז כדאי אנצוווייזען, אז צו קיין מעריטאָרי־שע פערהאנדלונג וועט נאך היינט נישט קומען, ווייל לויט דעם נייעם קאדעקס, רופט צוערשט דער ריכטער די צדדים, אז זיי זאלען צווישען זיך אדורכ־קומען, אויב צו קיין הסכם צווישען די צדדים קומט נישט, ווערט ערשט בעשטימט די געריכטס־פערהאנד־לונגען.

ס'איז אבער א בעקאנטע זאך, אז צו קיין הסכם צווישען אדוו. קאוואלסקי און דר. קרויש קען בשום אופן נישט קומען און דעריבער וועט מען אין דער נאהענטסטער צייט האבען א זעהר טשעקאווען פרא־צעס אפשר דער ערשטער און א גאנצער רייה ענלי־כע, וועלכען וועלען נאכקומען.

פערמאכט דעם „לאדזער אגרא־יוד"

ווי מיר דערוויסען זיך, איז נעכטען 11 פ"ה פאליציי געקומען אין לאקאל פון דער געזעלשאפט „אגרא־יוד" מיט אנ'אויפטראג אפצושטעלען די גע־זעלשאפט אין איהר טעטיגקייט.

נאכ'ן אדורכפיהרן א רעוויזיע אין דער אנ־וועזענהייט פון די פערוואלטונגס־מיטגלידער, האט די פאליציי צוגענומען די ביכער און דעם לאקאל פערחתמ'עט.

די פערוואלטונג פון „לאדזער אגרא — יוד" טראגט איין א רעקורס.

א גרויסע שרפה אין צענטרום שטאט

נעכטען, 7 א זייגער אוונט איז פון אַנ־אויבעקאנטער סיבה אויסגעבראכען א שרפה אין דער וואוינונג פון פישל גאלדשמיד (פילסודסקיעגאַ 4/4). דאס פייער האט אין איין אויגענבליק ארומ־געכאפט די גאנצע שטוב־איינריכטונג און אלץ איז געשטאנען אין פלאמען.

עס זענען באלד אנגעקומען 2 אפטיילונגען פייער־לעשער, וועלכע האבען נאך אנ'ענערגישער אַק־ציע דאס פייער איינגעלאשען.

דער שאדען ווערט געשאצט איז עטליכע טויזענד זלאטעס.

גלייכשטעלונג

אין צוזאמענהאנג מיט דער ידיעה, וואס מיר האבען געבראכט אין נומער פון פאריגען דאנערש־טאג וועגען סקאנדאל אין הויז אויף פאדזשעטשנא 6, שטעלט דער הויז־ווירט יוסף כזשאנאוויטש פעסט אז אין דער אנגעוויזענער וואוינונג קומט פאר א קאנפליקט צווישען ארטיגען לאקאטאר ב. לאסקי און זיין סוב־לאקאטאר א. י. לייכטער. צו דעם דאַ־זיגען קאנפליקט האט דער ווירט קיין שום שייכות נישט.

אויספלוג קיין בעלגיען

קיין בריסעל פאר 290 זל.

ווי מיר דערוויסען זיך, ווערט דורך דער בעמיהונג פון רייזע־ביורא „וואגאן־לי־קוק" ארגאַ־ניזירט א 10 טאגיגער אויספלוג קיין בעלגיען (ברי־סעל) אויף דער אויסשטעלונג.

דער אויספלוג פאהרט אפ פון לאדז דעם 1 מאי ביינאכט און קומט אן קיין בריסעל דעם 2 מאי האלב 12 ביינאכט.

פון בריסעל פאהרט דער אויספלוג צוריק אפ דעם 9 מאי און קומט אן נאך לאדז דעם 10 מאי 6,04 פארטאגס.

דער פרייז איז 290 זל.. און נעמט ארום: באהן־רייזע 3־טע קלאס אין ביידע זייטען, אויס־לענדישער פאס, א בעלגישע איפענטהאלטס־וויזע און א דייטשע טראנזיט־וויזע אויף ביידע זייטען.

די צוצאהל צו דער צווייטער קלאס איז 60 זל.

כדי צו בעקומען אנ'אויסלענדישען פאס דארף מען מיטברענגען פאלגענדע דאקומענטען:

א פאס מיט בילגע־שאפט, 3 פאטאגראפיעס, מענער ביז 50 יאהר דארפען מיטברענגען א מילי־טער־ביכעל, א בעשטעטיגונג וואו מען וואוינט און'ער'ליוביניש פון דער סטאראסטווע אויף ארויס־צופאהרען, איפ'ן פערלאנג פון אנטיילנעמער בער־זארגט דער „וואגאן־לי־קוק" א בעשייניגונג וואו מען וואוינט און אנ'ער־ליוביניש פון דער סטאראס־טווע.

אינפארמאציעס ערטיילט און איינשרייבונגען נעמט אן דער היגער „וואגאן־לי־קוק" פיעטרקאַ־ווער 64, טעל. 170־77 די צאהל פלעצער זענען זעהר בעגרעניצט.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי — — — —	88.50
3 פראצענטיגע בוראוולאנע —	46.50
4 " דאלארובקא —	53.25
7 " סטאביליזאציע (אמ.)	70.88
5 " ווארשאווער ס.־ב. 1934	60.88
5 " לאדזער "	53.00
ענגלישער פונט — — —	25.41
דאלאר אפיצ. 5.31 נישט אפיצ. —	5.26
גאלד־דאלאר — — — —	8.92
גאלד־רובל — — — —	4.58
דייטשער מארק — — —	1.94

ראדיא־פראגראם

מיטוואך, דעם 27־טן מערץ

6.30 פריהמארגען־אודיציע, 6.36 — גימנאס־טיק, 6.50 — פליטען, 7.15 — ידיעות, 8 — אוי־דיציע פאר שולען, 11.57 צייט־סיגנאל, 12.03 — ידיעות, 12.05 קאנצערט, 12.50 א שמועס פאר פרויען, 12.55 — ידיעות, 1 — קאנצערט, 1.50— עקספארט־ידיעות, 1.55 בערזע, 3.45 קאנצערט, 4.30 — טראנסמיסיע פון לעמבערג, 4.45 פליטען, 5 — פארלעזונג. 5.15 — קאנצערט, 5.50 רעפעראט, 6— קאנצערט, 6.15 פרעהליכער סקעטש, 6.30 — טעכ־ניש פאסט־קעסטעל, 6.45 — פליטען, 7.25 ספארט ידיעות, 7.35 — מוזיק, 7.50 אקטועלער פעליעטאן, 8 — קאנצערט, 8.45 אוונט־ידיעות, 9 שאפען־קאנ־צערט, 9.40 פוילישע לידער, 10 — רעקלאמע־קאנ־צערט, 10.15 — מוזיק, 11 — ידיעות, קאמוני־קאטען.

בענזין־אויפריי

(א) ביים פוצען קליידער, האט אויפגעריסען א פלאש בענזין און עס זענען שטארק אפגעבריהט גע־ווארען די פרוי בראניסלאווא כלאפאטעק (אויף נייר־זארזשעווסקא 12) און איהר טאכטער יוזעפא.

די ענטשטאנענע שרפה איז שנעל איינגעלאשען געווארען, און פאגאטאוויע האט די 2 אפגעבריהטע פרויען ערשטיילט ערשטע הילף.

ראטעוועט אייער געזונד

קראנקע אויף רופטורען (ברוך־קראנקהייטען)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל־גומי־באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך־קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספע־ציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך־באנדאזשען.

אויף אויסגעקריממטע רוקען־ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל־גארסעטן אויף ביינער־שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטא־פעדישע הייל־אפאראטען אויף פלאטפוס.

ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס־מאדעלען, אויף זשילאסעס. — גומי־זאקן לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל־ארטאפעדיע

Spec. Ortop. **O. PETRYKIEWICZ** אויס לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)

(פראנט פארטער), טעל. 177־09 נאהנט פון לאדזער פאבריקס־באהנהויף

בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג.

צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק־בריף.

(אין זגערזש אויף טלאמאצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

לאדז. 27 מערץ 1935

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 27 מערץ 1935

פארוואס ד״ר טהאן האט רעזיגנירט אלס פרעזעס פון „יודישע קאלא"?

ווי בעוואוסט, איז צוליב דער אפשטימונג אין סיים איבער דער נייער קאנסטיטוציע, געקומען צו א קריזיס אין יודישען קאלא. אין לעצטען מאמענט האט די מעהרהייט פון קאלא בעשלאסען אפצוהאלטען זיך פון שטימען, נישט קוקענדיג דערויף, וואס עס איז שוין געווען בעשלאסען צו שטימען געגען די אויסבעסערונגען. דער פרעזעס פון קאלא ד״ר טהאן האט צוליב דעם געלעגט זיין אמט. אין נעכטיגען „נאווי דזש." שרייבט ד״ר טהאן אין שייכות דערמיט צוו. אנד. פאלגענדעס:

„עס איז א בעקאנטע זאך, אז אין „יודישען קאלא" האט בנוגע דער נייער קאנסטיטוציע געהערשט אנ׳אפאזיציאנעלע שטימונג. פון איין זייט האבען געוויהקט דעמאקראטישע בעווארענישען, אויף וועלכע עס שטיצט זיך שטענדיג די פאליטיק פון „קאלא" פון אנדערער זייט האט געווירקט די בעגרינדעטע מורא, אז די נייע קאנסטיטוציע קען צוליב פערשידענע טעמים און אין נישט איין ריכטונג האבען א נישט - גינסטיגע השפעה אויף דער לאגע פון די יודען אין פוילען. אלס א מינדערהייט און דערצו א מינדערהייט, וואס איז אויסגעשטעלט אויף אטאקעם פון פערשידענע זייטען, וואס געפינט זיך אויף די אממייסטען ארויסגערוקטע און בעדראהטע געזעלשאפטליכע און פאליטישע פאזיציעס — געפינט דאס יודענטום אין דער דאזיגער קאנסטיטוציע זעהר א קליינעם שוץ. ענטשידען ווענינגער ווי אין דער ביז איצטיגער. און אויב יענע האט אונז נישט קוקענדיג אויף אלעם אזוי וועניג געשיצט, טא, וואס קענען מיר שוין ערווארטען פון דער, וועלכע אין איהר בלויזער פעראנלאגונג טראכט זי אזוי וועניג וועגען אונז?

עס פערשטעהט זיך עס איז נישט פערהאן קיין לייכטערע זאך, ווי אזא פעסימיסטישע, אדער אייגענטליכע פאטאליסטישע איינשטעלונג: וואס איז אונז פאר אנ׳אונטערשיד, וועלכע קאנסטיטוציע גיט אונז גארנישט? אזוי לאנג, ווי עס וועלען הערשען די איצטיגע שטימונגען, וועט אונז קיין שום גוטע קאנסטיטוציע גארנישט העלפען, און קיין שלעכטע וועט אונז נישט שאדען ברענגען.

א חוץ דעם לערנט אונז אבער די געשיכטע, אז דאס אלץ, וואס דאס יודענטום האט דערגרייכט אין לעצטען יאהרהונדערט, האט עס נאר צו פערדאנקען אויסשליסליך די דעמאקראטישע שטימונגען און ארדנונג, וואס האבען אין דער צייט געהערשט אויף דער וועלט, און פאקטיש דארט, וואו די דעמאקראטיע איז נאך נישט דעטראניזירט געווארען, קענען נאך די יודען אביסעל לייכטער אדער אפילו פולשטענדיג פריי אטעמען. עס איז דאך א בעוויזענער פאקט, אז פעלקער, וואס פאלען צוריק אריין אין בארבאריזם און בעגרעניצען אדער נעהמען צו ביי די יודען די רעכט, מוזען קודם כל אראפווארפען פון זיך דעם „עול" פון דעמאקראטיזם. אזוי אדער אזוי שיצט דאך דער דעמאקראטיזם פון ערגסטען. א חוץ דעם פערדיגען מיר דאך די לעהרע, אז דער ענטגילטיגער ציל פון דער מענשהייט איז דער אייביגער פארטשריט ביז צו דער פולקאמענהייט. עס איז שלעכט, אבער עס וועט ווערען בעסער, ביז עס וועט ענדליך קומען דערצו, אז עס וועט זיין פולשטענדיג גוט. וואס האט דער אומגליקליכער פערפאלגטער מעהר, ווי דעם איינגעבוירענעם אפטימיזם, וואס גיט איהם כוח צו קעמפען, ווענינגסטענס — אויסצו-האלטען?

דעריבער געהערען די יודען פון לאנג שוין צו דעם געטרייעסטען אוואנגארד פון פארטשריט און דעמאקראטיזם און פיהלען דעם שמערץ איבער אלע קלעפ, וואס פאלען אין דער לעצטער צייט אויף דער דעמאקראטישער ארדנונג. אויך אין פוילען געהערען מיר צו די, וואס האבען זיך בעמיהט צו פערטיידיגען די בעסערע פריהערדיגע קאנסטיטוציע געגען די ענדערונגען, וועלכע מיר האבען בשום אופן נישט געקענט בעטראכטען אלס א בעסערונג.

עס איז דעריבער געווען קלאר און ס׳סען נישט אונטערליגען קיין שום ספק, אז די יודישע סיים-רעפרעזענטאנץ וועט שטימען געגען די פארגעלעגטע אויסבעסערונגען. אזוי איז אויך בעשלאסען געווא-רען. דערוויל איז ביי דער מעהרהייט פון קאלא פארגעקומען אנ׳ענדערונג. זיי האבען בעשלאסען זיך אפצוהאלטען פון שטימען.

פארוואס? פון וואנען נעהמט זיך די דאזיגע ענדערונג? מען פערענטפערט זיך, אז אנדערע מינדערהייטען האבען אויך אזוי געטון.

איך מוז מודה זיין, אז דער דאזיגער ארגומענט האט מיך אממייסטען פערוואונדערט און — וועה געטון. וואס האבען מיר געמיינזאמעס אין דעם פאל מיט די אנדערע מינדערהייטען? איך וויל נישט רעדען וועגען די דייטשען. איך האב נאטירליך מיין אויסגעארבייטע מיינונג וועגען דער דאזיגער סיים-רעפרעזענטאנץ, בעזונדערס זייט דער צייט פון דער גרויסער ענדערונג, וואס איז פארגעקומען אין דייטשלאנד. איך וויל וועגען דעם דאזיגען ענין נישט רעדען, אויב אנ׳אויפריכטיגע און עהרליכע געדאנקען אויסדרוק איז אזוי נישט דערלאזבאר. אבער וועגען די אוקראינער וויל איך זאגען נאר דאס: זיי האבען אין די גרעניצען פון דער פוילישער מלוכה זייערע שטרעבונגען צו א פולער מלוכה׳שען פערזעלבסט-שטענדיגונג, זיי האבען אויך נישט געמאכט קיין סוד דערפון, אז זיי אינטערעסירט נישט ווי אזוי די „פאלאקען" ווילען זיך רעגירען.

צי קענען מיר אויך אריינפאלען אין אזא שטימונג? אונז אינטערעסירט זעהר און זעהר ווי אזוי די „פאלאקען" ווילען זיך רעגירען. מיר פרעטענדירען צו א פולען אנטייל אין דער פערוואלטונג פון דער דאזיגער מלוכה, צו וועלכער מיר זענען טיף צוגעבונדען און צו וועלכער מיר זענען כמעט שוין טויזענט יאהר אונצערייסבאר פערבינדען. מיר זענען דאך און מיט שטאלץ רופען מיר זיך פוילישע יודען! אפילו אויף דער עמיגראציע היטען אפ א רייהע דורות די לעבעדיגע צוגעבונדענקייט צו דער פוילישער מלוכה. אפילו אין דעם לאנד, וואו מיר ווילען שאפען אנ׳אייגענע מלוכה פערגעסען מיר נישט און ווילען נישט פערגעסען די גאנצע רייהע יאהרהונדערטער, וואס מיר האבען איבערלעבט אין פרייד און לייד אין פוילען. ווי אזוי קען אונז זיין גלייכגילטיג די ארדענונג, וואס עס וועט זיין אין פוילען? וואס בינדט אונז אין דער דאזיגער פראגע מיט די אנדערע נאציאנאלע מינדערהייטען? דאס איז דאך נישט קיין נאציאנאלע פראגע, נאר א מלוכה׳שע און פון אזעלכע פראגען וויל איך נישט בשום אופן, אז מען זאל מיך אוועקשטופען אדער איך זאל פריוויליג אוועקגעהען.

אמת — עס זענען פערהאן געוויסע ענטשיידונגען, וואס אויך איך בין אין דער מיינונג, אז מיר דארפען זיך נישט מישען. דאס זענען ענטשיידונגען, וואו עס האנדעלט זיך אויסשליסליך וועגען קאמף איבער דער מאכט צווישען די פוילישע פארטייען, צי די ב.־ב. וועט פערכאפען די מאכט, צי די לודאוועצעס, פ.פ.ס. א. א. — מוזען מיר די אינערע קאמפען איבערלאזען די פוילישע פארטייען, פערשטעהט זיך, אז זיי זאלען נישט דירעקט געווענדעט זיין געגען די יודען. איצט איז דאך נישט געגאנגען קיין קאמף וועגען דער מאכט, נאר וועגען דער ארדנונג, און אין דעם זענען מיר בלוטיג פעראינטערעסירט.

איך בין זיך מודה, אז ווען מיינע חברים וואלטען בעשלאסען צו שטימען דייטליך פאר — פאר דער ענדערונג פון דער קאנסטיטוציע, וואלט איך געווען פיל ווייניגער אונצופרידען. איך פערזענליך וואלט נישט געקענט מסכים זיין אויף אזא האנדלונג, אבער איך וואלט פערשטאנען זייער שטעלונג. דאס וואלט געהייסען, אז די מעהרהייט פון דער פוילישער רעפרעזענטאציע פיהלט און אנערקענט, אז אזא מלוכה - ארדנונג איז פאר פוילען גינסטיגער, טאך מען אפשר נישט זיין געגען. דאס איז וועניגסטענס פערשטענדליך. דאס איז נישט געווען קיין רייד. נאר וועגען אפהאלטען זיך, אזא בעשלוס האב איך אויף מיין געוויסען נישט געקענט נעהמען. איך האב עס געפיהלט, אלס א בירגערליכען חוב צו שטימען געגען די ענדערונגען. אויב די מעהרהייט איז דערויף נישט מסכים געווען, האב איך, עס איז א פערשטענדליכע זאך, געמוזט דימיסיאנירען פון דער אנפיהרערשאפט מיט׳ן קאלא.

אזוי איז עס — איך קען בשום אופן נישט פיהרען אונזערע פארלאמענטארישע רעפרעזענטאנץ, וואס ארבייט איבריגענס שווער און אויפריכטיג און אויך די לאסט פון פעראנטווארטליכקייט, בעת די מעהרהייט איז אין אזא פרינציפיעלען ענין סותר מיינע אייגענע אנשויאונגען.

אט פארוואס איך וויל מעהר נישט שטעהען אין דער שפיץ פון יודישען קאלא. איך מיין, אז די עפענטליכע מיינונג קען פון מיר פאדערן די דאזיגע ערקלערונג.

אייראפעאישע פאליטיק איז איינגאנצען פערפל־אנטערט

פראנקרייך בלייבט אליין? — די מערקווירדיגע ראל פון ענגלאנד

(איבערזיכט פון דער פראנצויזישער פרעסע)

א פאקט איז, אז די פראנצויזישע עפענטליכע מיינונג איז שטארק ענטוישט אין ענגלאנד און דער בעקאנטער פאליטישער זשורנאליסט פערטינאקס האט אין רעכטען „עקא דע פארי" אפגעדרוקט ממש ארטיקלען פון פערצווייפלונג: פראנקרייך שטעהט אליין! — נעכטען האט האנרי דע קעריליס אין זעלבען „עקא דע פארי" געשריבען:

אויב דייטשלאנד האט ווירקליך בדעה אין עטליכע וואכען ארום אנצופאלען אויף אונז, זעהט מען שוין נישט, וואס זי קען נאך טון מעהר ווי דאס וואס זי טוט איצט מיט אזא היציגער איילעניש, אבער אויך מיט א גלענצענדער מעטאדע.

וואס־זשע וועט איצט אונזער רעגירונג טון?

אנטקעגען די 720 טויזענד מאביליזירטע סאלדאטען פון דער דייטשער ארמעע, וועלכע זענען גרייט צום קריג, האבען מיר אינגאנצען 340 טויזענד מאן צווישען זיי 235 טויזענד פונ׳ם איין־יעהריגען קאנטינגענט, דאס הייסט, אלזא נישט געניג איינגעאיבטע זעלנער. מיר זענען דאך אונגעהויער נידריגער פאר די דייטשען, סיי אין דער צאהל, סיי אין דער קוואליטעט פון דער ארמעע.

קיינמאל זענען נאך די געשעהענישען נישט געגאנגען אין אזא שנעלען טעמפא ווי אין די לעצטע טעג. אייראפא איז אויפגערודערט, דא און דארט פאכעט מען מיט דעם שווערדל. בערלין האט שוין א אבליגאטאריש מיליטער־דינסט, איטאליען לאזט נישט פונאנדער די רעקרוטען פון לעצטען יאהר. אין פראנקרייך ווערט דאס מיליטער־דינסט, אמת צוליב די „ליידיגע" יאהרען פערדאפעלט.

די דיפלאמאטען האבען פיל ארבייט. ענגלאנד שיקט יא איהרע שלוחים קיין בערלין און אנשטאט רעדען הארבע רייד מיט היטלערן בכלל וועגען דעם צי ער האט א רעכט צו האבען אנ׳ארמעע וועלען זיי גאר אין בערלין זיך „דינגען" וועגען דער צאהל דייטשע דיוויזיעס צו 36 צו ווייניגער!

די דיפלאמאטיע איז ווירקליך אנ׳ענגלישע און די וואכענשריפט „גרענגואר" איז פרייטאג ארויס מיט גאר א שארפער קאריקאטור, וועלכע זאגט מעהר ווי אנ׳ארטיקעל. די קאריקאטור שטעלט פאר די ענגלישע מיניסטארען סער סיימאן און אידען אין זייערע צילינדערס, ביידע אויף די קניע און אנ׳אונטערשריפט: „קיין בערלין, קיין בערלין.

אויך אין מאסקווער „איזוויעסטיא" איז ערשינען א קאריקאטור, וועלכע שטעלט פאר א טריומף טויער פון מיליטערישע עראפלאנען. בעלאדענע מיט באמבעס, אויף וועלכע צוויי נאצים הענגען אויס א פאהן: „זייט בעגריסט" פאר די ענגלישע שלוחים.

געגען 70 פראצענט פון דייטשע פאבריקען, וועלכע ארבייטען אלע אויס מיליטערישען מאטעריאל דער גרייכט אונזער פראפארציע אפילו נישט קיין 10 פראצענט. אנטקעגען א קאלאסאלער כעמישער אינדוסטריע האבען מיר דאך כמעט גארנישט אט דאס איז דער אמת.

אבער צי איז די לאגע טאקע אזא פערצווייפעלטע? — צי בענעהט נישט די רעכטע פרעסע א פעהלער. אונטערשעצענדיג כסדר די פראנצויזישע כוחות בפרט איצט, ווען מען רעדט אזוי וועגען א קריג, און בכלל צי איז איצט טאקע אזא לאגע, אז מען זאל שוין רעדען וועגען א קריג, די אלגעמיינע מיינונג איז אייגענטליך, אז די פראנצויזישע דיפלאמאטיע געהט איצט דורך א שווערען מאמענט און אז סוף כל סוף וועט זיך אלעם אויסגלייכען. די פרעסע קלאגט זיך טאקע שטארק אויף ענגלאנד און אין „טאן" לייענען מיר:

קיין 24 שעה זענען נישט דורך נאך דעם מארד פונ׳ם קאנצלער דאלפוס, ווי מוסאליני האט גלייך אפגעהאלטען א בעראטונג מיט זיין קריגס־מיניסטער און מיט׳ן אוויאציע־מיניסטער און דאס איטאליענישע מיליטער אויף דער גרעניץ פון עסטרייך האט שוין בעקומען א בעפעהל גרייט צו זיין צום אלארם. מען האט דאס מיליטער אויך גלייך פערשטארקט. דער דאזיגער זשעסט האט מעהר

(ווייטער זעה 10־טע זייט)

„פאלקס-ביאלאגישע געוויסען פון דער נאציע"

דייטשע קאמפס־ארגאניזאציע פאר א סך קינדער האבען

איינס פון די אנגעוועהטאגסטע פראבלעמען פון דייטשען פאלק איז די פראגע פון איבערבעפעלקערונג. אין דייטשלאנד איז ענג, מען שטיקט און מען ווערקט זיך, די בעפעלקערונגס צאהל שטייגט כסדר און עס איז נישט פערהאן קיין פרייען פלאץ אויף עקספאנסיע. דאס איז אין א גרויסער מאס, דאס אומגליק פון דייטשלאנד און אונדירעקט אויך פון גאנץ אייראפא. דערפון נעהמט זיך אויך צווישען אנדערעם דער „דראנג נאך אסטען", מען וויל פערכאפען פרעמדע טעריטאריעס, בכדי צו קענען דארט בעזעצען דעם איבערשוס פון דער בעפעלקערונג. דערצו איז אבער נויטיג סאלדאטען און אין היטלער־דייטשלאנד האט זיך איצט אנגעהויבען א געוואלדיגע פראפאגאנדע צו העכערען דעם געבורטען צושטאנד, וואו זיי רעכענען צו בעזעצען דעם געוואלדיגען צו־וואוקס, איז פארן דריטען רייך נישט קיין פראגע. מסתמא אויף דעם געביט, וועלכע די העכערע ראסע האפט צו פערכאפען אויף מזרח ביי די „מינדערווערטיגע" סלאווען.

די „פראגער פרעסע" שרייבט וועגען דער געוואלדיגער פראפאגאנדע, וואס מען פיהרט איצט אין דייטשלאנד מיט׳ן ציל צו פערגרעסערן דעם געבורטען צושטאנד פאלגענדעס:

„די נאציאנאל - סאציאליסטישע מלוכה האט א קאמפס - ארגאניזאציע דעם „רייכסבונד פון פאמיליעס מיט א סך קינדער", דער דאזיגער פעראיין האט גורם געווען, אז אזא ערנסטער פראבלעם, ווי דאס איז היינט אין א סך לענדער, דער קאמף געגען דער פערקלענערונג פון די געבורטען, זאל ווערען לעכערליך. דער רייכסבונד פון פאמיליען מיט א סך קינדער האט שוין אפילו עקזיסטירט בעת דער ווייمארער רעפובליק, אבער דעמאלט האט ער נישט געהאט קיין שום בעדייטונג, אבער נאכדעם ווי ער האט זיך „גלייכגעשאלטעט" בעת דעם היטלער רעזשים־איז די צאהל מיטגלידער געשטיגען צעהנפאך און זי בעטרעפט איצט 300 טויזענט פאמיליען אין 6000 פערשידענע שטעט און שטעטלעך. דער דאזיגער פערבאנד געפינט זיך אונטער דעם אויפזיכט פון דער מלוכה און דער פארטיי, ווערט קאנטראלירט פון די ראסען־אמטען. און די פיהרענדע פאסטענס פון פערבאנד פערנעהמען נאציאנאל־סאציאליסטישע פארטיי מיטגלידער. דער פערבאנד פון די פאמיליעס מיט א סך קינדער האט נישט קיין פילאנטראפישע אויפגאבען, ווי למשל, אונטערשטיצען וועניג בעמיטעלטע פאמיליען מיט א סך קינדער א. א. ו. מען רופט זיך שטאלץ אן דאס „פאלקס ביאלאגישע געוויסען פון דער נאציע" און דער פיהרער פון פערבאנד גיט אזא אויפקלערונג וועגען די צילען פון פערבאנד. דאס איז „בעפעלקערונגס - פאליטישער קאמפסבונד, וואס טראגט אריין אין פאלק דאס נאציאנאל - סאציאליסטישע בעפעלקערונגס־פאליטישעם דענקען". לויט דער מיינונג פון פערבאנד דענקט אבער נאר דער בעפעלקערונגס פאליטיש, ווער עס האט מעהר ווי דריי קינדער, ווייל דאס איז נויטיג בכדי אויסצוהאלטען די בעפעלקערונגס צאהל פון דייטשען פאלק אויף דער גלייכער הויך. דעריבער ווערען אלס מיטגלידער אנגענומען נאר פאמיליען, וואס האבען ווענינגסטענס 4 קינדער. ביי אלמנות מאכט מען אויסנאהמען און עס איז גענוג, אז זיי האבען דריי קינדער. אנהויבענדיג פון נייגטען קינד קען מען, ווען אלע אנדערע בעדינגונגען ענטשפרעכען אויך, שוין פאדערען, אז דער עהרען טויף פאטער זאל זיין דער „פיהרער" און רייכסקאנצלער היטלער, ווי אויך דער פרייסישער פרעמיער. ביים אריינטרעטען אין פערבאנד מוז מען אפגעבען אנ׳ערקלערונג, אז די פאמיליע ליידעט נישט אויף קיין שום ירושה קראנקהייט און איז פון ריין ארישער אפשטאמונג, אז מען פיהרט א געאורדענט פאמיליען - לעבען, און ענדליך אז מען איז פריידיגער אנהענגער פון געדאנק פון א סך קינדער.

דער פערבאנד האט אלץ, וואס נאר א פערבאנד אין דייטשלאנד דארף צו האבען, בכדי גליקליך צו זיין. ער ארדענט איין בעפעלקערונגס - פאליטישע שול־קורסען, ער האט א צענטראלע פיהרערשאפט, ער גיט ארויס א וואכענבלאט און א חודש שריפט, „פעלקישע ווארט" וואס ערשיינט אין אנ׳אויפלאגע פון 260,000 עקזעמפלארען. דאס פערשטעהט זיך, איז זיין רעכט. ווענינגער סימפאטיש איז אבער דער מארק־שרייערישער אופן, מיט וועלכען דער פערבאנד קעמפט פאר זיינע צילען. זיי ארדנען איין מאניפעסטאציעס מיט פויקען און טראמפייטען זיי ארגאניזירען ווערביר־פערזאמלונגען און אפילו פראפאגאנדע אויפמארשען. דער פיהרער פון פערבאנד ריהמט זיך אין זיין טעטיגקייטס בעריכט, אז ער אליין האט, בעת א גרעסערע ווערביר־אקציע, וואס איז אדורכגעפיהרט געווארען אין דייטשלאנד אין יוני 1934, פערטיילט 200,000 בראשורען, 500,000 פלוג־בלעטער און איבער 100 טויזענט גרויסע פלאקאטען זענען פערקלעפט געווארען איבער גאנץ דייטשלאנד, וואס פאר א פארמען די דאזיגע פראפאגאנדע האט, בעווייזט אמבעסטען דער אויפמארש, וואס די קינדער רייכע אין קעניגסבערג — צוזאמען 500 מיטגלידער—האבען איינגעארדענט. פאראויס האבען מארשירט די מעדלעך, דאן די יונגלעך און צום סוף די עלטערען. עס זענען געטראגען געווארען א סך פעהנער מיט אויפשריפטען, וואס פראפאגאנדירען דעם געדאנק פון א סך קינדער. דער פערבאנד פון פאמיליעס מיט א סך קינדער האט אויך לעצטענס איינגעפיהרט א ספעציעלען צייכען, וואס שטעלט פאר אנ׳אדלער מיט פינף יונגע. די בעזיצער פון דאזיגען צייכען האבען בעזונדערע פריווילעגיעס אין אלע רעגירונגס־אמטען און אין די פערשידענסטע אינסטאנצען פון דער נאציאנאל - סאציאליסטישע פארטיי.

די בענייאונג פון חלוציזם

פון ד"ר אריה טארטאקאווער

נישט קיין פּאָלעמיק בין איך אויסען אין מיינע ווייטערדיגע אויספיהרונגען. ס'איז אין דער לעצטער צייט אַ סך געשריבען געוואָרען וועגען החלוץ, ס'איז אויך אַ סך קריטיקירט געוואָרען. איך האַלט זיך נישט פאַר קיין געשוואוירענעם פערטיידיגער פון החלוץ, און איך וועל זיין דער ערשטער, וואָס וועט צוגעבען, אַז אַזוי ווי אַ יעדע גרויסע בעוועגונג, האָט מן הסתם אויך דער החלוץ זיינע פעהלערן. הגם אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם וואָלט אוודאי געווען כדאי איבערצוחזרן דעם אַלטען ליידער נישט תמיד באַפאָלגטען אמת, אַז ווער עס קריטיקירט, דאַרף זיך קודם כל גוט, זעהר גוט בעקענען מיט דעם אָביעקט פון זיין קריטיק.

אָבער ווי געזאָגט, נישט וועגען דעם האַנדעלט זיך איצט. איך וויל נאָר מאַכען אַ פּרוב אַריינצושטעלען פון דאַסניי דעם געדאַנק פון החלוץ אין דער יודישער און אין דער ציוניסטישער ווירקליכקייט און אַרויסציהען פון דאָרט געוויסע קאָנסעקווענצען פאַר אונזער פּראַקטישער טאָג־טעגליכער אַרבייט.

מיר ווייסען אַלע ווי געוואַלטיג ס'איז געשטערט די יודישע נויט אין די לעצטע יאהרען און ווי א"י איז געוואָרען אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פאָלקס־נויט אין שטאַרקסטען און אונמיטעלבאַרסטען זין פון וואָרט. טויזענדער און צעהנדליגער טויזענדער רייסען זיך אַהין זייענדיג דאָ עקאָנאָמיש און גייסטיג צוזאַמענגעבראָכען, און מיר זענען צופרידען מיט דער גרויסער ענטוויקלונג פון יודישען אויפבוי־ווערק אין לאַנד. אָבער דאָס הייסט נישט, אַז מיר דאַרפען צומאַכען די אויגען פאַר די טונקעלע זייטען פון דעם וואָס קומט דאָרט פאָר, אויב מיר וואַנדלען זיך אויך אין א"י אום אין אַ פאָלק פון שטאָט, אויב די נאַציאָנאַלער קאַפּיטאַל הייבט אָן צו פערליהרען זיין פיהרער־ראָל אין דער אויפבוי־אַרבייט און אויב דער יודישער באָדען־באַזיץ פערגרעסערט זיך אַזוי ווייניג, אָהן שום פּראָפּאָרציע מיט דער פערגרעסערטער עליה, זענען דאָס אַלץ טרויעריגע, זעהר טרויעריגע סמנים, דער פּראָצענט־זאַץ פון יודען, וואָס בעשעפטיגען זיך מיט לאַנדווירטשאַפט אין א"י, איז שוין היינט נישט אַ סך גרעסער, אייִדער אין פּוילען, און לאָמיר קוקען דער ווירקליכקייט גוט אין די אויגען אַריין: מיט באַרמהאַרציגע מיטלען וועט זיך דאָס נישט לאָזען ענדערען. ביי אַלע אייגענטימליכע סמנים פון איהר איצטיגער ענטוויקלונג, האָט א"י אַ בשותפותדיגע זאַך מיט אַלע אַנדערע לענדער פון דער וועלט: אויך דאָ איז די שטאָטישע ווירטשאַפט רענטאַבלער, אייִדער די דאָרפישע, און אויך דאָ איז דאָס לעבען אין דער שטאָט אַנגענעהמער אייִדער אין דאָרף. אָט פון דעם בעקומט זיך דאָס לויפען אין שטאָט און פון דעם נעמט קומט אויך אין אַ גרויסען מאָס די אַראָבזיהונג פון דער יודישער לאַנדווירטשאַפט, וואָס שטעלט מיט זיך איינע פון די גרעסטע נאַציאָנאַלע סכנות.

וואָס זאָלן מיר אַלזאָ טון? איך ווייס, עס זענען דאָ ביי אונז מענשן און גרופּעס, וואָס האָבען אַ גרייטען רעצעפּט. לאָמיר אימפּאָרטירען יודישע אַרבייטס־מענשען פון די אָפּגעשטאַנענע מזרח־לענדער, וואָס וועלען זיך בעפרידיגען מיט אַ קלענערען אַרבייטס־לוין און קאָנען קאָנקורירען מיט דעם אַראַבער. אָדער לאָמיר בריינגען יודישע לאַנדווירטען פון די אייראָפּעאישע לענדער, וואָס זענען צוגעבונדען מיט דעם דאָרף און וועלען ממילא געהען אַהין אויך אין א"י. אָבער לאָזען ביי זייט די פּאָליטישע כוונות פון אַזעלכע פאַרשלאָגען און לאָמיר זיי בעטראַכטען אָביעקטיוו. צי קאָן זיך אַזאַ פּראָיעקט איינגעבען? אַ מענש וואָס אַרבייט נאָר לשם פּרנסה, וועט קיינמאָל נישט קלייבען קיין שלעכטע בעצאָהלטע אַרבייט, אויב ער קאָן האָבען אַ בעסערע. ער וואָלט געדאַרפט זיין אַ משוגענער ווען ער וואָלט דאָס געטון. דער סאַמע ביליגסטער לעבענס־ניוואָ און די סאַמע גרעסטע צוגעבונדענקייט צו דער לאַנדווירטשאַפט (און מיר ווייסען, אַז מיט דער דאָזיגער צוגעבונדענקייט איז אויך ביי אונזערע יודישע לאַנדווירטען אין פּוילען נישט אַזוי געפעהרליך נהראיה, אַז אויך דאָ לויפט מען אין שטאָט אַריין, ווען מען קאָן נאָר) וועט דאָ נישט העלפען. אפשר וועט מען בלייבען אין דאָרף אַ חודש, אפשר אַ האַלב יאָהר, אַ יאָהר, דערנאָך וועט מען שוין זיכער קלערען וועגען תכליה. דעם ייד קאָן צו אַ דאָרף־מענטש אומוואַנדלען נאָך איין זאַך: דער טרייבענדער כוח פון אַ אידעע. און צוליב דעם קומען אויך היינט אַרויס לאַנדווירטשאַפטליכע אַרבייטער נאָר פון די רייהען פון החלוץ. אמת, נישט אַלע מיטגלידער פון החלוץ דערפיהלען די דאָזיגע נאַציאָנאַלע פליכט זייערע, אויך פון זיי לויפען אַ סך אין שטאָט, אָבער אַ גרויסער גאַר אַ גרויסער פּראָצענט, אַ סך מעהר ווי די העלפט בלייבט פאָרט אויף די פּאָזיציעס פון דער שוואַרצער אַרבייט, ווייסענדיג אַז דאָ וועט זיך ענטשיידען דער גורל פון פאָלק. וואו וואָלטען מיר היינט געווען אָהן די קאַדרען פון דער דאָזיגער יוגענד? און וואָס וועלען מיר זיין אין דער צוקונפט, אויב מיר וועלען נישט פערשטעהן אויסצובויען די דאָזיגע קאַדרען און זיי איינצופּלאַנצען אין א"י־דיגען לעבען?

די לאַנדווירטשאַפט איז אָבער נאָר דער וויכטיגסטער, נישט דער איינציגער בעווייז פון דער נויטווענדיגקייט פון אַ אידעע, וואָס דאַרף דיקטירען דאָס לעבען פון אַ מענש בכלל און פון אַרבייטס־מענש בפרט. נישט נאָר וועגען דעראָבערונג פון אַרבייט האַנדעלט זיך ביי אונז, נישט ווייניגער וויכטיג איז אויך די דעראָבערונג פון לאַנד. נעכטען איז עס געווען דער נס פון עמק יזרעאל און עמק חפר, היינט דאַרף עס זיין דער נס פון חולה, מאָרגען וועט קומען דער עמק הירדן, און נגב און די סביבות פון ירושלים. פּוסט, אַ מדבר, פול מיט קראַנקהייטען שטעהען פאַר אונז נאָך גרויסע טיילען פון לאַנד, ווער וועט זיי דעראָבערען, אויב נישט דער אַרבייטס־מענש וואָס האָט אַדורכגעמאַכט אַ טיפע ציוניסטישע דערציהונג און וואָס ווייס פאַרוואָס ער געהט קיין א"י אַלס דער שליח פון זיין פאָלק?

און אויב מיר האָבען שוין וועגען פאָלקס־דערציהונג, צי וואָלט נישט געווען כדאי אויפמערקזאַם צו מאַכען אויף דער טאַט־זאַך, אַז אָהן אַזאַ ערציהונג וועט זיך נישט ריהרען פון טויטען פּונקט אויך די פראַגע פון אונזער קיום אין די גלות־לענדער און אַז צו אַזאַ ערציהונג איז נישט גענוג פּראָפּאַגאַנדע און אויפקלערונג (הגם גוטע פּראָפּאַגאַנדע און גוטע אויפקלערונג האָבען נאַטירליך אויך אַ גרויסע בעדייטונג), נאָר אַז מען דאַרף אויך האָבען אַ גוט און אַ גרויס לעבעדיג ביישפּיל פאַר זיך? די מחנה פון 40 טויזענט אָרגאַניזירטע חלוצים אין פּוילען, אַכט טויזענט מענשען אין שטענדיגער פיזישער צוגרייטונג פאַר א"י, צעהנדליגער ווירטשאַפטען און וואַרשטאַטען אין שטאָט און דאָרף, אַלץ אַרום צוגעבונדען מיט איין איינציגער גרויסער אידעע, צי האָט דאָס נישט קיין ערשטקלאַסיגע בעדייטונג פאַר'ן אויפבוי פון יודישען לעבען? דער שטראָם פון בעגייסטערונג פערבונדען מיט שווערער פיזישער אַרבייט, וואָס געהט אַרויס פון די דאָזיגע ווירטשאַפטען, מוז סוף כל סוף מיטרייסען מיט זיך די גאַנצע פאָלקס־מאַסע, אַזוי ווערט פון החלוץ, וואָס פיהרט דאָס פאָלק אין לאַנד, אויך דער פיהרער פון פאָלק צו אַ בעסערער צוקונפט בכלל. דער בעסטער פיהרער אין דער ביטערער נויט פון אונזער צייט.

לאָמיר אַלזאָ פערגעסען די פּאָלעמיק אַרום דעם החלוץ און לאָמיר אַלע אונטערשטעלען אַ פּלייצע, כדי ווייטער צו בויען די דאָזיגע בעוועגונג. ס'איז אַ גרויסע זאַך, אַ ענטשיידענדע זאַך אין אונזער לעבען. אָהן איהר זענען מיר גאָר נישט, אַ הייפעל צעשפּליטערטע קראַנקע יחידים, מיט איהר האָבען מיר אַ גרויסען שאַנס, און פאַר אַ גרויסען שאַנס לוינט זיך אַ סך, זעהר אַ סך צו טון.

דאָס לעבען אין ארץ־ישראל

לעצטע ידיעות פון דער יודישער טעלעגראַפען־אַגענטור

פיהרענדע רבנים פון ישוב געגען די ענטבירגערונגען אין א"י

ירושלים. צו דער פּראָטעסט־אַקציע געגען דער ענטבירגערונג, מיט וועלכער עס זענען בעדראָהט דורך דער א"י־רעגירונג אבא אחי מאיר, ד"ר ליבין און אַנדערע, האָבען זיך אויך פאַראייניגט די רבנים הרב הראשי א. י. קוק, הרב בן־ציון מאיר עוזיאל, הרב מאיר בערלין און הרב פישמאַן.

יודישע קינדער אין מיסיאָנערישע שולען

תל־אביב. ווי די פּרעסע טיילט מיט, לערנען זיך אין די מיסיאָנערישע שולען אין בית־לחם, צפת און טבריה 36 יודישע קינדער אין עלטער פון 7 ביז 14 יאהר. מעהרסטענס זענען דאָס קינדער פון מוטער'ס, וועלכע זענען פערלאָזען געוואָרען דורך זייערע מענער.

די יודישע קהלה פון תל־אביב האָט אַסיגנירט 100 פונט אויף צו עפענען 2 ספּעציעלע קלאַסען פאַר די יודישע קינדער, וועלכע לערנען זיך אין די מיסיאָנערישע שולען אין יפו.

בעראַטונגען פון די יודישע אדוואָקאַטען

ירושלים. דאָ איז פאָרגעקומען אַ סעסיע פון לאַנדראַט פון יודישען אַדוואָקאַטען־פערבאַנד אין א"י מיט'ן אָנטייל פון פאָרשטעהער פון די אַדוואָקאַטען פעראיינען אין ירושלים און תל־אביב.

די סעסיע האָט בעהאַנדעלט אַ רייהע געזעצען, וועלכע זענען לעצטענס פערעפענטליכט געוואָרען דורך דער א"י־רעגירונג ווי אויך אַ רייהע אַנדערע פראַגען, ווי די בעשטימונג פון אַ יודישען ריכטער אין חיפה.

צום סוף איז בעשלאָסען געוואָרען צוזאַמענצורופען אויף דעם 5־טען מאי אַ צוזאַמענפאָהר פון יודישע אַדוואָקאַטען אין א"י.

דער ציטרוס־עקספּאָרט

ירושלים. ביז דעם 17־טען מערץ האָט דער עקספּאָרט פון ציטרוס־פּרודוקטען פון א"י בעטראָפען אין משך פון לויפענדען סעזאָן 6,040,487 קעסטלעך, דערונטער 3,340,831 דורך יפו און 2,653,507 דורך חיפה.

פאַראַיאָהרען האָט דער ציטרוס־עקספּאָרט צו דער זעלבער צייט בעטראָפען 4,798,598 קעסטלעך, די עקספּאָרט־שטייגערונג בעטרעפט אַלזאָ אַנ'ערך 20 פּראָצענט.

דער גרעסטער ליגנער פון אַלע צייטען

פון ב. ווייסמאַן

(3

באַראָן פאָן מינכהויזען דערציילט, אַז איינמאָל איז ער געווען אויפ'ן וועג פון רוים קיין מאָסקווע. און אַזוי פאָהרענדיג האָט זיך געהאַלטען אין איינבייטען דער קלימאַט. אָט איז ער געווען אין אַ וואַרימען געגענד נאָך אָט איז אַ קאַלטע. און אין אַ סך ערטער איז אויפ'ן פלאַך געפאַלען אָט זעהר וואַרים און אָט ביטער קאַלט.

פאָהרט ער אַזוי און עס איז קאַלט, ווינטער, די וועגען זענען פול מיט שניי. איהם האָט שוין פערדראָסען, וואָס ער האָט זיך נישט אָנגעטאָן וואַרימער פאַר אַזאַ רייזע. ער וויל וואו אָנקומען אויף איבערצונעכטיגען, קאָן ער זיך בשום אופן נישט דערשלאָגען צו אַ שטעטעל. בלייבט ביי איהם, איבערצונעכטיגען אין מיטען פעלד. נעמט ער און בינדט צו דעם פערד צו אַ סלופּ, וואָס ער האָט בעמערקט אַרויסשטאַרטשען פון שניי, און אַליין לייגט ער זיך אַוועק אויפ'ן שניי, איינגעוויקעלט אין די קאַלדרעס.

ער כאַפּט זיך אויף אינדערפריה און ווייסט נישט וואו ער איז אין דער וועלט — ער געפינט זיך גאָר אין אַ דאָרף, ער ליגט אויף דער גאַס; ער זעהט פאַר זיך הייזער; מענשען שטעהען און באַטראַכטען דעם בייך־וואונדער. די קוקען נישט נאָר אויף איהם, נאָר אויך אַרויף אין דער הויך. ער הויבט אויף די אויגען, ערשט ער דערזעהט זיין פערד הענגט אין דער לופטען, צוגעבונדען צום שפּיץ פון אַ קלויסטער.

ערשט איצט האָט ער פערשטאַנען וואָס מיט איהם האָט פּאַסירט. ווען ער איז דאָ געקומען, איז דער גאַנצער שטעטעל געלעגען איינגעגראָבען אין שניי, אַזוי פערדעקט, אַז עס האָבען זיך נישט אַרויסגעזעהן קיין הייזער, און דאָס וואָס ער האָט אָנגענומען פאַר אַ סלופּ איז גאָר געווען דער שפּיץ פון אַ קלויסטער. אַז דער שניי איז אַראָבגעגאַנגען, איז ער געבליבען אויף דער ערד, אָבער דאָס פערד איז געבליבען הענגען צוגעבונדען צום שפּיץ קלויסטער, האָט ער גענומען [illegible] עלם.

דער באַראָן פאָן מינכהויזען האָט באַלד אויסגעשאָסען און אויפגעהאַקט דעם שטריק, וואָס האָט געהאַלטען דעם פערד אין דער הויך. דער פערד איז אַרונטערגעפאַלען צו איהם. ער האָט זיך אויפגעזעצט אויף איהם און אַוועקגעפאָהרען ווייטער.

———

דער באַראָן האָט איינגעזעהן, אַז אין רוסלאַנד איז נישט קיין מאָדע צו פאָהרען רייטענדיג אויף אַ פערד אויף לאַנגע שטרעקעס. זיין פרינציפּ איז שטענדיג געווען זיך צו פיהרען אין יעדען לאַנד לויט דער דאָרטיגער מאָדע. האָט ער זיך איינגעקויפט אַ שליטען, איינגעשפּאַנט דעם פערד און זיך אַוועקגעלאָזט קיין פּעטערבורג.

פאָהרענדיג אַזוי דורך אַ וואַלד האָט ער דערזעהען, ווי אַ וואָלף לויפט זיי נאָך. ער האָט גלייך אָנגעלאָזט די לייצעס צו לאָזען דעם פערד פליהען ווי ער קאָן, און ער אַליין האָט זיך אַרונטערגעלאָזט אויפ'ן באָדען פון שליטען. ער האָט געצייטערט ווי אַ בלאַט; ער האָט זיך אָבער שטאַרק דערפרעהט ווען ער האָט געזעהן, אַז דער וואָלף שענקט איהם נישט די מינדעסטע אויפמערקזאַמקייט, נאָר האָט זיך אַריבערגעוואָרפען איבער איהם גלייך צום פערד.

דער וואָלף האָט זיך אַרויפגעכאַפּט אויפ'ן פערד און גענומען רייסען שטיקער פלייש פון פערד'ס הינטען. דער פערד איז נאָך שנעלער געלאָפען, ער האָט זיך געטראָגען מיט אַלע זיינע כּוחות, אָבער עס האָט איהם ווייניג וואָס געהאָלפען. דער וואָלף איז זיך געגעסען און געפרעסען שטיקער פלייש פון לעבעדיגען פערד. דער באַראָן האָט גענומען שלאָגען דעם וואָלף מיט'ן בייטש, אָבער דאָס האָט אויך נישט געהאָלפען.

דאָס פערד איז באַלד אַוועקגעפאַלען אַ טויטעס, אָבער דער וואָלף איז אַריינגעפאַלען אין די האָר־לאַפּליעס, און דער באַראָן האָט אָנגעהאַלטען אין איין שמייסען איהם מיט'ן בייטש. דער סוף איז געווען, אַז דער וואָלף האָט גענומען טראָגען דעם שליטען אַנשטאָט דעם פערד, און ער איז געפלויגען נאָך שנעלער פון פערד.

ער איז אַזוי אַריינגעפאָהרען אין פּעטערבורג, צו דער גרויסער פערוואונדערונג פון דער גאַנצער שטאָט — אין אַ שליטען מיט אַ וואָלף אין געשפּאַן.

———

אַן אַנדערע געיעג־מעשה פון באַראָן פאָן מינכהויזען איז אַ געשיכטע מיט אַ ווילדען בער, וואָס האָט זיך געלאָזט צו איהם אין מיטען וואַלד, און באַראָן איז געווען איבער אַליין און אָהן אַ ביקס.

צופעליג האָט ער געהאַט ביי זיך אין האַנט צוויי קליינע שאַרפע שטיינדלעך. פלינק האָט ער גענומען און אַריינגעוואָרפען איין שטיינדעל דעם בער אין האַלז אַריין, פּונקט ווען ער האָט געעפענט דאָס מויל איהם צו צערייסען. דער בער האָט זיך אומגעקעהרט פאַר וועהטאָג, האָט דער באַראָן גענומען און אַריינגעוואָרפען דאָס צווייטע שטיינדעל אין אַנדערען ענד פון בער. ביידע שטיינדלעך האָבען זיך צוזאַמענגעטראָפען ביים בער אין מאָגען מיט אַזאַ מין קלאַפּ, אַז זיי האָבען געמאַכט פונקען, און באַלד איז פאַרגעקומען אַן אויפרייס אינעווייניג אין ווילדען בער און ער איז צעריסען געוואָרען אויף שטיקער.

גליקליכערווייז איז דער באַראָן געשטאַנען אַ היבשע שטרעקע ווייט פון בער, אַ נישט וואָלט ער אויך צעריסען געוואָרען פון אויפרייס.

אַן אַנדערע מעשה פון געיעג דערציילט דער באַראָן מיט אַ וואָלף. ער איז אַרויס אויף געיעג. אין האָט נאָך נישט בעוויזען אָנצולאָדען זיין ביקס, ווי אַ וואָלף איז איהם אָנגעלאָפען אַנטקעגען. ער האָט נישט געהאַט קיין מינוט צו פערליהרען זיך צו ראַטעווען. און ווי דער וואָלף האָט אַ שפּרונג געטון אויף איהם, האָט דער באַראָן גענומען און אַריינגעשפּאַרט זיין האַנד דעם וואָלף אין האַלז אַריין.

דאָ איז ער ערשט געווען אין אַ פערלעגענהייט: אַרויסנעהמען די האַנט פון וואָלפ'ס האַלז איז געווען אַ געפאַהר, ווייל דער וואָלף וואָלט איהם צערייסען; האַלטען די האַנט אין וואָלפ'ס האַלז און מיט דער צווייטער אָנלאָדען די ביקס איז, ערשטענס, געווען כמעט ווי אוממעגליך; צווייטענס איז עס אויך געווען געפעהרליך, ווייל אָנלאָדען און שיסען מיט איין האַנד קאָן מען זיך נאָך אַליין דערשיסען.

איז דער באַראָן געפאַלען אויף אַ שכל: ער האָט געשטופּט די האַנד אַלס טיפער אינעווייניג אין וואָלף אַריין ביז ער איז געקומען צום עק. דאָ האָט ער אָנגעכאַפּט דעם עק און אויסגעקערט דעם וואָלף פון אינעווייניג אין דרויסען; דאָס הייסט, די פעל אינעווייניג און דאָס אינעווייניגסטע פון וואָלף אין דרויסען.

די לעצטע מעשה פון געיעג האָט שוין צו טון מיט דעם באַראָנ'ס רייזע צום נאָרד־פּאָל. ער איז געפאָהרען אויף דער שיף פון קאַפּיטאַן פיפּס. און זיי זענען געפאָהרען אַזוי ווייט אין די קאַלטע וואַסערן, ביז זיי זענען אָנגעקומען צו די גרויס־פעלדער, און דאָרט האָט די שיף זיך איינגעפראָרען און מען האָט געמוזט וואַרטען ביז די וואַרימע וועטערען וועלען אָנקומען, דער אייז וועט [illegible] און זיי וועלען קאָנען פאָהרען אַהער ווייטער אָדער צוריק.

אין ווען די שיף איז אַזוי געשטאַנען ביים אייז, איז דער באַראָן אַרויס פון שיף מיט אַ ביקס אין האַנד, צו זעהען וואָס עס לאָזט זיך שיסען אין דער געגענד. דערזעהט ער צוויי גרויסע פּאָלאַר־בערען נישט ווייט פון שיף. איז ער צוגעקומען אַנטקעגען צו זיי און אויסגעשאָסען. איין פּאָלאַר־בער איז גלייך געפאַלען טויט אויפ'ן אָרט.

דער שאָס פון ביקס האָט אָבער אויפגעוועקט טויזענדער אַנדערע בערען און זיי האָבען זיך אַלע גענומען אַרויסלאָזען פון זייערע נאָרעס און זיך געלאָזט געהען אין דער ריכטונג פון וואַנען דער שאָס איז געקומען. דער באַראָן האָט גלייך איינגעזעהען, אַז ער קאָן פון די בערען נישט אַנטלויפען וואַרים זיי האָבען גענומען אָנקומען פון אַלע זייטען.

האָט ער זיך דערמאָנט, אַז ער האָט נאָך ביי זיך אַ חוץ דער ביקס אויך אַ מעסער. האָט ער געכאַפּט דאָס מעסער און שנעל אָפּגעשינדען די פעל פון בער, וואָס ער האָט דערשאָסען. ווי נאָר ער האָט אָפּגעשינדען די פעל, איז ער אין איהר אַריינגעקראָכען און זיך פערשטעלט פאַר אַ בער צווישען די בערען. די אַנדערע בערען זענען צוגעגאַנגען צו איהם, איהם אַרומגעשמעקט און זיך געטוליעט צו איהם. דאָ האָט ער זיך דערמאָנט, אַז ווען מען שטעקט אַריין אַ מעסער אַ בער גלייך אין רוקען, פאַלט ער גלייך אַוועק, אָהן אַ קלאַנג אפילו. האָט ער זיך גענומען צו זיי. ווי נאָר אַ בער איז צו איהם צוגעקומען, האָט ער איהם דערלאַנגט מיט'ן מעסער גלייך אין רוקען, און דער בער איז אַוועקגעפאַלען אפילו אָהן אַ קרעכץ. אַזוי ווי דער בער איז געפאַלען שטיל, האָבען זיך די אַנדערע בערען אויף דעם גאָרנישט אומגעקוקט. האָט ער דאָס זעלבע געטון מיט אַ צווייטען בער, צו אַ דריטען צו צענדליגער, און הונדערטער. ער איז דערנאָך אַוועק צוריק צו דער שיף און גערופען די מאַנשאַפט, אַז זיי זאָלען איהם העלפען שינדען די טויטע בערען. זיי זענען מיט דעם געווען פערנומען אַ היבשע צייט, און האָבען געהאַט אַ סך בערענע פעל און פון דעם פלייש פון די בערען האָבען זיי געמאַכט די פיינסטע דעליקאַטעסען.

די אַלע אַוואַנטורעס, וואָס מיר האָבען ביז אַהער בעשריבען פון באַראָן פאָן מינכהויזען, זענען נאָר קליינע אַוואַנטורעס געגען זיינע גרעסערע פאָהרונגען, וואָס ער האָט געהאַט אויף דער לבנה — יאָ, אויף דער לבנה.

(שלוס מאָרגען)

א פאריזער דאמע אנאנסירט זיך, אז זי וויל קויפן א פוס-פינגער,

און הונדערטער מענשן מעלדן זיך

ז. שוסטער שרייבט אין ניו־יארקער „טאג“:

— דאקטאר, שניידט מיר אפ א פינגער.

— איך בין ביליקער, שניידט בעסער אפ מיינעם

— אבער אזא שיינעם חנעוודיגען פינגער ווי מיינעם, האט איהר נאך נישט געזעהען! טוט מיר א טובה, און נעהמט איהם שוין אראפ.

אט אזוי האבען זיך הונדערטער געוואונטע מענשען די טעג געבעטען ביי א בארימטען דאקטאר, א כירורג־ספעציאליסט. זיי האבען בעלאגערט זיין קליניק און געשטאנען איין גאנצע טעג; זיי האבען איהם צוגעזאגט אפצוגעבען זייער גאנצען לעבען, אויב נאר ער וועט זיי צוליב טון און אפשניידען א פינגער.

די האזיגע מענשען זענען אלע געזונטע געזונט און שטארק אויף אלע גלידער, גייסטיג נארמאל. נאר וואס דען? מיר לעבען אין אזא צייט, ווען אלץ איז מעגליך. לאמיר בעסער דערציילען, וואס דא איז פארגעקומען.

מיט א יונגער, שיינער און רייכער פראנצוי־זישער פרוי האט געטראפען אן אומגליק, זי האט אין אן אויטאמאביל־צוזאמענשטויס פארלוירען דעם קליינעם פינגער פון רעכטען פוס. איהר קומט אויס צו פארברענגען דעם גרעסטען טייל פון יאהר אין א קאלאניע אין אפריקע, וואו מען גייט ארום באָרוועס, און די דאמע האט זיך געפונען אין א שווערער פערלעגענהייט און זי איז געקומען זיך בעראטען מיט דאקטאר פראנסוא דיבוא, וועלכער איז אן אנגעזעהענער כירורג און דער גרעסטער ספעציאליסט אין פראנקרייך צו פערשענערען דעם מענשליכען קערפער.

דער דאקטאר האט איהר געטרייסט, אז זי קאן געהאלפען ווערען. מען קאן אראפנעמען דעם קליינעם פינגער פון אן אנדער מענשענס פוס און איהם צוהעפטען צו איהר פוס אזוי, אז מען זאל גארנישט דערקענען, אבער דער פינגער מוז קומען פון א לעבעדיגען, געזונטען מענשען.

זי האט זיך בעראטען מיט'ן דאקטאר'ס עצה און געזאגט, אז זי איז גרייט צו בעצאהלען דעם מאן אדער דער פרוי, וואס וועט וועלען זיין מיט איין פינגער ווייניגער צוליב איהר בעקוועמליכקייט.

אין עטליכע טעג ארום האט זיך דער דאקטאר צונויפגעטראפען מיט א רעפארטער פון א צייטונג און איהם דערציילט אין א שפאס די געשיכ־טע מיט דער רייכער דאמע.

די רעפארטערין האט אויך די זאך נישט גע־נומען ערנסט, נאר ווי א טשעקאווע זאך האט זי אנגעשריבען אין דער צייטונג א נאטיץ פון בלויז פופצעהן שורות, די נאטיץ איז געווען בעטיטעלט: „מען זוכט א פינגער פון א פוס“ און איבערגעגעבען אין א האלב־וויציגען טאן דעם צופאל.

נאך איידער די טינט פון די פופצעהן שורות, פערדרוקט ערגעץ אין א ווינקעל פון דער צייטונג, איז אפגעטרוקענט געווארען, איז דער דאקטאר פער־פלייצט געווארען פון א שטראם מענשען, וועלכע האבען אנגעבאטען זייערע פוס־פינגער.

מענער און פרויען, יונגע, זעכצעהן־יאהריגע מיידלעך און עלטערע באבעס, פון ארעמע און פו־ריינע קווארטאלען, שאפערס און גראפען, פראפעס־יאנאלען און שווארצע ארבייטער, יעדער איינער האט געלויבט די מעלות פון זיין פינגער.

און פארוואס ווילען זיי אלע זיך שיידען מיט א שטיק פלייש און בלוט? צוליב איין סיבה: ארעמ־קייט, נויט, און עלענט, די טויזענדער בריף וואס זענען אנגעקומען פון פערשידענע לענדער, פון פראנקרייך, פון דייטשלאנד, פון ענגלאנד, זענען טראגישע דאקומענטען פון פערצווייפלונג.

א סך בריף זענען אנגעקומען פון דאקטוירים, אינזשענירען, קינסטלער, וויסענשאפטס־לייט.

אן אינזשעניר שרייבט: איך האב שוין גע־מאכט עטליכע דערפינדונגען, אבער איך האב נישט קיין געלד. איך וועל גערן זיך שיידען מיט איי־נעם פון מיינע פינגער, כדי צו בעקומען די נויטיגע קאפיטאלען צו פערענדיגען מיין ארבייט.

א קינסטלער א מאלער שרייבט:

„איך דארף נישט האבען די פינגער פון מיינע פיס צו טאן מיין קינסטלערישע ארבייט“.

א געוועזענער דירעקטאר פון א קאלעגיום שרייבט:

„איך האב פערלוירען מיין שטעלע צוליב דעם באנקראט פון דער קאמפאניע. איך האב אנגעלטע מאמע אויסצוהאלטען און איך מוז העלפען מיין שוועגער, אן אלמנה מיט א פיר־יעהריג קינד“...

א מעכאניק שרייבט:

„דער דאמע וועט נישט אפקאסטען קיין פער־מעגען אויב זי וועט וועלען קויפען מיין פינגער. זי דארף מיר בלויז געבען ארבייט און איך וועל נישט פערגעסען קיין גראשען!“

א שלאסער שרייבט:

„זאל מיר די דאמע בלויז פערזיכערען א געוויסע סומע פאר א קורצער צייט נאך דער אפעראציע. איך פערלאנג נאר, אז זי זאל שפייזען מיר און מיין פרוי, צאהלען פאר מיר דירה־געלד און מיר געפינען ארבייט, איך וועל איהר זייער דאנקבאר זיין“...

אט שרייבט א גאנצע פאמיליע צוזאמען:

„מיר זענען א פאמיליע אין פערצווייפלונג. מיר פערמאגען זעכצען קליינע שיינע פוס־פינגער פון יעהרען עלטער. מיר זענען געזונט קערפערליך און גייסטיג; אבער צו וואס טויג עס אונז?“

איינער ווינטשעווט זיך גאר:

„וואס? עס געפינט זיך טאקע נישט קיין גלאבטער הער, וואס זאל וועלען אוועקגעבען זיין פוס־פינגער פאר א שיינער פרוי? איך וועל דאס טאן און אזוי ווי קיינער וויל נישט קויפען מיינע דענט, וועל איך זיין צופרידען צו פערקויפען מיין פוס“...

אויך פרויען פעהלען נישט אויס צווישען די וואס פרעגען זיך נאך. איינע שרייבט:

„איך האב דריי קינדער און איך וועל געבען דעם דאקטאר וויפיל פינגער ער וועל נאר, אבי זיי צו העלפען“...

א באבע שרייבט:

„איך נעהם אן דעם פארשלאג, כדי אויסצו־האדעווען מיינע דריי אייניקלעך, וואס זייער טאטע האט זיי פערלאזען“...

אן אנדערע פרוי שרייבט: אז איהר מאן האט איהר געהייסען פערקויפען א פינגער, כדי ארויסצו־קריכען פון א שווערער לאגע.

א יונג מיידעל שרייבט סארקאסטיש:

„עס איז נישט קיין גרויסע זאך צו געבען א קליינעם פוס־פינגער פאר געלד ווען אזוי פיל סאלדאטען האבען אוועקגעגעבען זייערע גאנצע פיס פאר גארנישט. איך באט זיך אן, ווייל איך וויל לעבען; איך בין געזונט און שיין“...

און אט איז אן אנדערע פרוי, וואס שרייבט:

„איך דארף האבען הונדערט טויזענד פראנק און איך וועל זיך נישט לאזען דינגען, איך וועל זיך פערזיכערען אויף מיינע אלטע יאהרען. איך בין שוין מיד פון דער שמוציגער ארבייט, וואס איך טו איצט און די מענער האבען מיר שוין צוגעגעסען, און בין שיין, פלעגט מען און אנגעטאן...“

איינע שרייבט אזוי:

„איך בין פינף־און־צוואנציג יאהר אלט און איך דארף געלד ווי דאס לעבען, קויפט, איך בעט אייך, מיין פינגער! מיינע פיס האבען געוואונען דעם ערשטען פרייז אין א שיינהייטס־קאנקורס“.

צוויי מיידלעך האבען גאר בעשלאסען אוועק־צושענקען דער... מאמעס פינגער. זיי שרייבען אזוי:

„אונזער מאמע איז פינף־און־פערציג יאהר אלט און מיר זענען גענייט צו פערקויפען איהרען א פוס־פינגער פאר א בישקשה'דיגער סומע... מיר האבען גוטע סיבות דערפאר“.

א פופצעהן־יעהריגע מיידעל שרייבט אויך איהר קינדער'ש־רירענדיגען שטייגער אזוי:

„כדי דער טאטע און די מאמע זאלען זיך מעהר נישט ארומקריגען צוליב ארבייטסלאזיגקייט און נויט, וועל איך זיין צופרידען צו פערקויפען א פינגער. איך האב נישט קיין מורא, ווייל מען וועט מיר דאך איינשלעפערען“.

און וואס איז געווארען פון די אלע אנבאטען? דער דאקטאר האט זיך בעראטען מיט זיין שייבער און רייכער פאציענטין און זיי האבען בעשלאסען אויסצוקלויבען צוועלף פון די טויזענדער מענער און פרויען און פון אט די צוועלף זאל מען דערנאך אויסקלויבען איינע, די „גליקליכע“ מ'שטייגט גע־געזאגט, וואס וועט גיין צו דער אפעראציע.

די מזלדיגע איז געווען א יונגע, שמעוודיגע פרוי. זי האט ציטערענדיג אויסגעטון די שיך און געוויזען דעם דאקטאר פראנסוא דיבוא א פוס מיט זעקס פינגער...

דער דאקטאר האט איהר אונטערזוכט און גע־פונען, אז זי איז פולשטענדיג געזונט און זי איז בעשטימט געווארען צו געבען דעם קליינעם פינגער, וואס אזוי פיל מענשען האבען אנגעבאטען.

דער דאקטאר האט שוין דורכגעמאכט די אפע־ראציע און איצט האט ער צוויי פאציענטינס: די רייכע דאמע, וואס האט געהאט איין פינגער צו ווייניג און די ארעמע פרוי, וואס האט געהאט איין פינגער צופיל.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15. טעל. 149-07

ספעציאל־ארצט פאר מענער־שוועכע־בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אווענד.

זונטאג פון 9–1 פארמיטאג.

פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע־פרייזען

פ. באדעל.

טרויעריגער גורל

פון צוויי יודישע שפיטעלער אין לאדז

— 2. —

הער־מאן קאנשטאט ע"ה האט אין זיין צוואה פער־שריבען א מיליאן רובעל אין 5־פראצענטיגע ווערט־פאפירען פון דער לאדזער קרעדיט־געזעל־שאפט, א האלב הויז אויף פיעטרקאווער 53 און א גאנצע רייה היפאטעק־סומעס — אויף פערשידענע געזעלשאפטליכע צוועקען.

לויט'ן רצון פון'ם בעל־צוואה זענען די הכנסות פון דער דאזיגער גרויסער ירושה, וואס בעטרעפען איבער 50,000 ר. יעהרליך, בעשטימט געווארען אויף בויען און גרינדען יודישע מוסדות און אין דער ערשטער רייה — א שפיטאל פאר יודישע קינדער.

ביי'ן טויט פון'ם נדיב, האט דאס קוראט־אריום, וואס איז דורך איהם בעשטימט געווארען, — אויסגעבויט א שפיטאל פאר קינדער.

אין דער צווייטער העלפט 1914 י. האט בע־דארפט פארקומען די פייערליכע חנוכת־הבית און די עפענונג פון דעם דאזיגען נויטיגען געזונדהייטס־אנשטאלט.

די מלחמה האט אבער צונישט געמאכט אלע פלענער פון די אויספיהרער פון'ם בעל־צוואה'ס רצון.

דאס שפיטאל איז פער־כאפט געווארען דורך דער אקופאציע־מאכט, וועלכע האט עס איבערגע־געבען דעם לאדזער מאגיסטראט. די קאמונאלע מאכט ווידער האט אנשטאט א הייל־אנשטאלט פאר קינדער — איינגעארדענט דארט אן אלגעמיין שפי־טאל, דעם אזוי גערופענעם ראדאגאשטשער שפיטאל.

די יודישע פרעסע, אפשאצענדיג די בעדייטונג פון א שפיטאל פאר קינדער, האט עטליכע מאל אנגעוויזען, אז מען זאל מציל זיין דאס דאזיגע יודישע אייגענטום.

די פראטעסטען האט אבער קיין אפקלאנג נישט געפונען.

ערשט אין שייכות מיט'ן פלאן פון לאדזער מאגיסטראט, אז די שטאט זאל איינגאנצען איבער־נעמען דעם דאזיגען אנשטאלט, איז דעם 19 יוני 1930 י. לויט דער איניציאטיוו פון „טאז“, פארגע־קומען א בעראטונג פון א גאנצער רייה פארשטעהער פון דער יודישער געזעלשאפט וועגען דעם ענין שפיטאל.

דער ויכוח האט אבער ארויסגעוויזען אזא מיינונגס־פערשידענקייט, אז קיין שום קאנקרעטע החלטה איז נישט מעגליך געווען אנצונעמען. עס איז נבחר געווארען א קאמיסיע, וואס האט בעדארפט ארבעטען מיט דער האנט אויסצוארבעטען נייע פארשלאגען.

מיט'ן קוראטאריום, כדי געמיינזאם אויסצוארבייטען געוויסע פארשלאגען.

אבער ביז היינט האט נישט די קאמיסיע, נישט דאס קוראטאריום קיין קאנקרעטע ארבייט נישט אפ געטון. אפילו די ערשטע צוזאמענקום פון די דאזיגע ביידע פאקטארען איז נישט צושטאנד גע־קומען.

אזוי ארום און דער ארויסבעקומענער פונק איבערצונעמען צום שפיטאל פון די קאנשטאטס ווייטער אויסגעלאשען געווארען.

עס איז פערבליבען דערמאר די שילד אויפ'ן שפיטאל־בנין מיט'ן אויפשריפט „יודישע קינדער־שפיטאל א. נ. פון מאן־און־ווייב קאנשטאט“, נאר אין דער אמת'ן איז דארט הן קיין קינדער־שפיטאל נישטא, הן דער נאמען פון די קאנשטאטס און זייער ווילן איז עד היום נישט רעספעקטירט געווארען.

איך בין שטארק מסופק, צי דער שפיטאל־בנין וואלט ווען עס איז בולד געווארען, ווען די בעל־צוואה זאל האבען פאראויסגעזעהען, אז אזא טרויעריגער גורל וועט טרעפען זיין אידעע און זיין האפנונג.

נאך טרויעריגער — ווי איך האב געזאגט — איז די געשיכטע פון'ם יודישען שפיטאל פאר גייס־טיג קראנקע.

דעם 14. אקטאבער 1900 י. האבען עטליכע דאקטוירים און געזעלשאפטליכע עסקנים בעשלאסען צו פערשפרייטען השגחה איבער די גרויסער צאל יודישע פסיכיש קראנקע.

הייות דאס לאדזער אנשטאלט איז אין יענע צייטען געווען שטארק בעשווערט, האט מען זיך ווענדעט צו דער לאדזער געז. „דאברא־טשיניבאשטש“, אז זי זאל נעמען אונטער איהר השגחה דעם נייגעגרינדעטען געזונדהייטס־מוסד.

דער געשאפענער קאמיטעט צו בויען א שפי־טאל איז געווארען א סעקציע פון דער לאדזער געז. „דאבראטשינאשטש“ און האט אונטער איהר נאמען אנגעהויבען א ברייט־פערצווייגטע אקציע פון זאמלען געלטער.

די פאליטישע געשעהענישען פון 1905, האבען אבער געשטערט דער אנגעהויבענער ארבייט פון זאמלען נדבות. די אקציע איז דעריבער גע־ווארען אפגעהאלטען און אפגעלייגט ביז די בערוי־גונגען וועלען אין לאנד זיך פערבעסערען.

דער קאמיטעט צו בויען א שפיטאל, וואס האט שוין צו יענער צייט פערמאגט 20,000 ר., האט איינגעקויפט אין 1906 י. א ווילקע ערד, ראגולי"ט נ' די היפאטעק און איז צוגעטרעטען אין 1908 י. צו בויען קלאסען־פאווילאנען.

תהימת איז געלאנט געווארען א שפיטאל־בנין אויף 80 בעטלען, אבער די עדוואַרד הייממאן האט געשטעהט, אז דער לאדזער אנשטאלט זאל מיט זיין פראכט איבערשטייגען אלע עקזיסטירענדע מוס־דות פון'ם דאזיגען מין און אז דאס ווערק פון אונזער שטאט זאל ווערען א מוסטער פאר'ן גאנצען לאנד.

א דאנק דעם שוואונג פון פראפ. מאזורקע־וויטש, וועלכען עס איז איבערגעגעבען געווארען סדאס מאכען א פלאן, האט דער בוי־פראיעקט אנגע־נומען ריזיגע פארמען.

ס'איז כדאי צו דערמאנען אלס כאראקטעריס־טישע פרט, אז די קאמיסיע צו בויען א שפיטאל האט אויסגענוצט דעם לויזיגען באדען בשכונות און איינגעוואנדען די דערבייאיגע ציגעל־פאבריק, וואס זאל סנעציעל אויסארבייטען ציגעל פאר'ן דאזיגען אנשטאלט.

די בנינים זענען געבויט געווארען לויט'ן מוסטער פון ערשטקלאסיגע אינלענדישע און אויס־לענדישע אנשטאלטען פאר גייסטיג קראנקע. כדי אויסצונוצען די נייעסטע טעכנישע דערגרייכונגען און צוצופאסען דעם לאדזער אנשטאלט צו די פאר־דערונגען פון דער מאדערנער פסיכיאטריע, האט מען בעזוכט די באמבעסטע איינגעארדענטע שפי־טעלער.

אין 1913 י. זענען אלע בנינים שוין גע־שטאנען אויבען־אן דאך און אין 1914 י. איז דער גאנצער פלאן געווארען ארומגעצוימט.

אין דער דערציילער צייט איז ענטשטאנען א פלאן, אז די יודישע קהלה זאל קומען צו הילף דעם בוי־קאמיטעט דורך בעשטימען אויף פיהרען ווייטער די ארבייט 400,000 ר., וועלכע זאלען געגעבען ווערען אין משך פון 10 יאהר פון קהלה עטאט.

א דאנק דער השתדלות פון ה' עדוואַרד הייממאן ביים פיעטרקאווער גובערנאטאר אין 1913 י., האט די רוסישע מאכט ערלויבט צו בעשטימען דעם ערשטען הילף־סכום פון דער קהלה אין דער גרויס 140,000 ר. אין דער פארם פון א הוספה־בודזשעט.

מען האט שוין געוואלט צושטעלען צום שטו־קאטירען די בנינים און צום צוגרייטען טיר און פענסטער לויט די נייעסטע מאדעלען פון די אויס־לענדישע שפיטעלער, איז אויסגעבראכען די מלחמה, וועלכע האט אוממעגליך געמאכט דאס פערענדיגען די בוי־ארבייטען און דאס איינריכטען איינוואָרפע־נע דעם אנשטאלט.

דערצו נאך האט דאס דייטשע חייל איינגע־ארדענט אין די דארטיגע געגענט זיינע פאזיציעס און די רוסישע קוילען זענען דעריבער געצילט גע־ווארען גלייך אויפ'ן שפיטאל.

די מיליטערישע אקציע האט חרוב געמאכט פיל איינריכטונגען, א תל געמאכט פון א טייל פאווילאנען און צושפליטערט דעם קוימען.

תיכף אבער, ווי עס האט זיך נאר בערוהיגט אויפ'ן שטח פון לאנד, האט מען געמאכט א הלוואה פון 40,000 ג. אויף אויפצובויען די צושעדיגטע בנינים.

די מלחמה און אקופאציע־יאהרען, וואס האבען ביינט אויך געווען כמעט מענשליכער מיה און טירחה חרוב געמאכט, האבען אבער נויטער גע־שעט דער ענטשטעהונג פון'ם שפיטאל פאר גייסטיג קראנקע.

די בנינים זענען געווארען אויפ'ן חסד פון'ם גורל, דער געגרינדעטער פארק, האט בער עוקר מן השורש געווען, דעם פארקאן האט בער צעראבירט און אויף בעהייצונג, פון אלע אנגעפאנגענע איינארדענונגען איז געווארען א מל־עולם.

אין נאוועמבער 1919 י. האט די פוילישע מיליטערישע מאכט אנגעהויבען אונטערהאנדלען מיט'ן קאמיטעט צו בויען דאס שפיטאל וועגען אפגעבען דעם בנין.

די אונטערהאנדלונגען האבען צו קיין רעזולטאט נישט געפיהרט. אבער די מיליטערישע מאכט, וואס די בנינים זענען איהר נויטיג געווען אויף אמוניציע־לאגערס, האט רעקווירירט דאס שפיטאל און עס אפגעגעבען אין א קלאגעדיגען און חרוב'ען צושטאנד ערשט נאך לאנגע יאהרען קאמף ווענען אומקעהרען דאס אייגענטום פון דער יודישער גע־זעלשאפט.

די בעמיהונגען פון הי' אראלף קאן צו שאר־פען אן אויפזיכט־קאמיטעט איבער'ן שפיטאל אויף אין 1928 י. האט קיין תועלת נישט געהאט.

איצט זענען די בנינים פון'ם שפיטאל פאר גייסטיג קראנקע א ביי־געבויטע חורבה, וואס איז ווי פערגעסען געווארען, הגם דער מוסד, וועלכער האט געוואלט דארט איינגעארדנעט ווערען, איז ממש א בלוטנויטווענדיגקייט.

אט איז די טרויעריגע געשיכטע פון צוויי שפיטעלער, וואס זענען ענטשטאנען אלס פרוכט פון לאנגיאהריגער מיה און אומדערמידליכער ארבייט פון א קרייז סאציאל־טעטיגע בירגער.

די יודישע געזעלשאפט מוז אבער איהרע גע־זונדהייטס־פאזיציעס מציל זיין און עפענען.

איך בין מיר איינציג, אז די יודישע קהלה פון איהר זייט וועט ארויסווייזען דעם גרעסטען איבערגעבענקייט און שטיצען אין דער ריכטונג פון מציל זיין דאס אייגענטום פון דער יודישער געזעלשאפט.

דערצו איז נויטיג די פערשטענדיגונג פון'ם גאנצען קיבוץ יודישע פאקטארען, וואס האבען סיי דירעקט, סיי אומדירעקט מיטגעווירקט צו דער ענט־שטעהונג פון די שפיטעלער און וואס זענען פעראינ־טערעסירט אין זייער קיום.

אויב עס האנדעלט זיך וועגען דעם ווייטערדי־גען גורל פון ביידע אנשטאלטען שוין נאך זייער ווידער־געבורט, קען בלויז פערפליכטען דער פאלגענ־דער פרינציפ: דאס אנפיהרען די שפיטעלער דורך דער יודישער קהלה ביי דער פולקאמער פינאנ־סירונג פון די דאזיגע אנשטאלטען דורך דער שטאט־פערוואלטונג.

אט דאס איז די איינציגע לויט אונזער מיינונג גרונטליכע פון דער מאדערנער קאמונאלער פאליטיק פון שטעט מיט רעליגיעז־נאציאנאלע בע־פעלקערונג.

אונזער שטאט דארף אין דער ערשטער רייה דעם דאזיגען פרינציפ אין דער גאנצער ברייט אפהיטען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך
כב
27
אדר ב׳ תרצה

מערץ
זון-אויפגאנג 5.23
זון-אונטערגאנג 6.10

דער שטרייק אין די בעקערייען דויערט
די קאנפערענץ ביים ארבייטס-אינספעקטאר האט צו גארנישט געבראכט

(א) נעכטן ארום 10 א זייגער אינדערפריה האט זיך אנגעהויבן די קאנפערענץ וועגן ליקווידירן דעם שטרייק אין די בעקערייען.

געפירט די קאנפערענץ האט דער ארבייטס-אינספעקטאר ווזשישקאווסקי אין דער אנוועזנהייט פון סטאראסטא ד״ר וורונא.

די קאנפערענץ האט געדויערט ביז 3 א זייגער נאכמיטאג און האט צו קיין ענטגילטיגע רעזולטאטן ניט געבראכט.

די פארשטייער פון קריסטליכע צעך האבן ערקלערט, אז די לוינען קענען בלייבן, ווי פריער, די ארבייטס-צייט זאל זיין לויט די פארפליכטענדע פארשריפטן און נישט, ווי ביז איצט, פאר יעדן אפגעארבייטן חודש בעקומט דער ארבייטער דעם בעטרעפנדן אורלויב-אפצאהל.

דער יידישער צעך האט ערקלערט, אז אנ׳ענטגילטיגן ענטפער וועט מען קענען געבן נאך דער אלגעמיינער פערזאמלונג פון די מיטגלידער פון צעך.

די בעקער-ארבייטער זענען גרייט צוצומערטן צו דער ארבייט, ווי באלד עס וועט געשלאסן ווערן דער אפמאך אויף די פריערדיגע בעדינגונגען.

צוליב דעם האט דער ארבייטס-אינספעקטאר אפגעלעגט די קאנפערענץ ביז דאנערשטאג ד. 28 ד. ח., וואו די צדדים וועלן פארלייגן זייערע בעדינגונגען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט דערוויסן מיר זיך אז אויף היינט 2 א זייגער בייטאג איז צוזאמענגערופן געווארן אנ׳אלגעמיינע פערזאמלונג פון די מיטגלידער פון יידישן בעקער-צעך, און אויף 3 א זייגער א פערזאמלונג פון דעם קריסטליכן צעך.

אויך די בעקער-ארבייטער האבן אויף היינט בעשטימט א פערזאמלונג.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם שטרייק זענען געבליבן פארגעקומען אייניגע צוזאמענשטויסן און געשלעגערייען צווישן די שטרייקנדע און שטרייק-ברעכער. די פאליציי האט די צוזאמענשטויסן ליקווידירט.

דער מאנגעל אין ברויט צוליבן שטרייק לאזט זיך נישט שטארק פילן אין שטאט, ווייל די פראווינץ שטעלט צו וויפל מען דארף ברויט און אנדערע געבעקס.

דער אנגריף פון די לאדזשער ענדעקעס אויף דער יידישער שחיטה

„ריטואלער בארבאריזם", מיט דעם נאמען האבן די לאדזשער ענדעקעס אן זייער אנגריף געגען די יידישער שחיטה, און בעטיטלען „ארענער דאזוביק" האט זיך בעוויזן זייער ערשטער ארטיקל אין דער נייסטער-נומער, וועגן דעם ווי ס׳וועט אויס גראס לאדזשער שלאכטהויז און ווי ס׳ווערט אדורכגעפירט די יידישע שחיטה. וויבאלד אויך געארבעט מיט ליגנס און כאמסטווע אזוי ווי מיר קענען דאס ערווארטן פון דעם „ארענער דאזוביק". דער רעפארטאזש איז געשריבן אויף אזא אופן, אז וועגן קיין דיסקוסיע און דער דא־

זיגער פראגע קען קיין רייד נישט זיין, מ׳קען אויך בעגרעסן דער־בער מיט פראטעסט. יעדנפאלס איז קלאר, אז דאס איז אנ׳אנהויב פון אנ׳אקציע געגען דער יידישער שחיטה אין לאדז, די דאזיגע אקציע, ווי בעקאנט וועט שוין אנגעפירט אין גאנץ פוילן, אבער צוזאמען דערמיט ווילן די ענדעקעס ביי דעםמאלבן פיין אפבראכטן נאך א האז, דאס איז, אז דער האנדל מיט בהמות און פלייש זאל ארויסגענומען ווערן פון יידישע הענט. די פראטעסטציע צו די יידישע סוחרים און קצבים איז דא א געוויסע איינגעלע, מיר זענען גע־

וואויגט כסדר צו הערן, אז די יידישע סוחרים פיהרן זיך שהעקליכע קאנקורענץ און דעריבער ה׳איבערגעט זיי דעם קריסטליכן סוחר, איצט הערן מיר גאר, אז מ׳דארף ארויסבעהאלטן דעם פליישהאנדל פון יידישע הענט. ווייל די יידן פערקויפן טייערער פלייש.

אז מ׳וויל טרעפן דעם ייד איז דאך נישט שייך, זאל זיין מיט ליגנס, מיט בלבולים אבי ס׳זאל טרעפן דעם הויכן ביזוא פון די „ארענדארזשע ביק"לעכער.

געכאפט ביי דער האנד
4 געפעהרליכע קאסע-ברעכער, וואס האבען בע׳גנב׳עט דעם לעטישען קאנסול
ווער זענען עס די ליציטאנטען?

(א) עהערגעכטן אין אווענד ארום 8 א זייגער האבען פאליציי-אגענטן צופעליג געכאפט ביי דער האנד 4 בעקאנטע קאסע-ברעכער, וועלכע האבען גראד געהאלטען ביים אויספיהרען אנ׳איינברוכס-גנבה אין דער וואוינונג פון דעם לעטישען קאנסול, יוזעף ווייספעלד (פעטריקאווער 84), פון וואנען זיי האבען געהאלטען אין ארויסטראגען פערשידענע חפצים פאר א סומע פון עטליכע צעהנדליג טויזענד זלאטעס.

די ארעסטירטע קאסע-ברעכער זענען: : דער קעניג פון די לאדזשער „קאשיאזשעס", מאריאן אנדזשעיטשאק מיט׳ן צונאמען „קיטער" (פון 28. פולק קאניאווער שיסער 3); באלעסלאוו גאווראנסקי מיט׳ן צונאמען „מאפס" (פון פאסטערסקא 18); בראניסלאוו סקאבל (פון דווארסקא 42) און פעליקס שווראדזקי מיט׳ן צונאמען „קיבעטעק"

(פון זאקאנטנא 28).

די אויספארשונג האט ארויסגעוויזן, אז אנדזשעיטשאק איז איינער פון די געפעהרליכסטע לאדזער פערברעכער. לעצטענס איז ער בעשטראפט געווארן מיט 4 יאהר טורמע פארן אדורכפיהרען אנ׳איינברוכס-גנבה אין דער קאנצעלאריע פון דעם רעיענט יאנאדזשינסקי אין ווארשא. דער רעיענט איז געווארען אנ׳ארעמאן און איז גלייך נאך דער גנבה בעגאנגען זעלבסטמארד. חוץ מזה איז אנדזשעיטשאק בעשטראפט געווארן פאר פערשידענע אנדערע איינברוכס-גנבות, און צ. א. פארן אויסברעכען די קאסע אין דער פירמע זילבערשטיין. „געארבייט" האט ער בשותפות מיט זיין ווייב העלענא, בעשעפטיגענדיג זיך לעצטענס מיט פאסעריי און לאזענדיג אין פערקעהר פאלש געלד. די דאזיגע העלענא זיצט טאקע דערפאר איצט אין טורמע.

אויך די איבעריגע דריי שותפים פון אנדזשעיטשאק זענען די ריכטיגע חברה-לייט, און זיי האבען אויף זייער געוויסען א היבש ביסעל פערברעכענס.

עס איז אויך פעסטגעשטעלט געווארען, אז דאס נאבעלע „פירטעל" האט געארבייט ביי טאג און ביי נאכט....

בייטאג פלעגען זיי ארומגעהן מיט קאמארניקעס אדער פינאנץ - סעקוועסטראטארען אלס פראפעסיאנעלע ליציטאנטען, און ביינאכט — אויף גנבות.

ביי דער געלעגענהייט איז אויך פעסטגעשטעלט געווארען, אז דער רוב ליציטאנטען רעקרוטירט זיך פון אזעלכע פערשוינען, פראפעסיאנעלע פערברעכער, און וואהרשיינליך וועט אין דער הינזיכט בקרוב אדורכגעפיהרט ווערען א „טשיסטקע".

דער פערבאנדס-צוואנג אין דער לאדזער טעקסטיל-אינדוסטרי
זאל איינגעפיהרט ווערען

(אג) די טעג איז פארגעקומען א זיצונג פון די צווישען פערבאנדס-קאמיסיע, אויף וועלכער ס׳זענען רעפרעזענטירט געווען די פארשטעהער פון א ריי אינדוסטריעלע פעראיינען, בעזונדערס פון דער באהענטער פראוויץ, און נעמליך פון זגערזש, אין פאביאניץ. ס׳רוב פערבאנדן האט אבער נישט געשיקט קיין פארשטעהער, ווייל ווי בעוואוסט האט די זיצונג פון דער קאמיסיע געזאלט צוזאמענגערופן ווערן ערשט נאכדעם, ווי אויף די אלגעמיינע פערזאמלונגען פון די פערבאנדן האט געזאלט אנגענומען ווערן בעשלוסן וועגן פערבאנד-צוואנג

בכדי אויף דער זיצונג פון דער קאמיסיע זאל אנגענומען ווערן אנ׳ענדגילטיגער בעשלוס וועגן דאזיגען ענין. ווי עס ווייזט זיך אבער ארויס האבן א ריי פערבאנדן נאך נישט צוזאמענגערופן די אלגעמיינע פערזאמלונגען פון זייערע מיטגלידער. דאס וועט געשעהן אין די נאהענטסטע צוויי וואכן.

עס דארף אבער בעטאנט ווערן, אז די פערוואלטונגען פון בעזונדערע פערבאנדן, וואס געהערן צו דער קאמיסיע, האבן שוין די פראגע דיסקוטירט און זיי האבן זיך ענטשלאסן ארויסצוזאגט פאר אייפיהרן דעם פערבאנדס-צוואנג.

אויף דער לעצטער זיצונג פון דער צווישען-פערבאנדס-קאמיסיע איז געשטעלט געווארן די פראגע ווער עס זאל זיך אלץ בעטייליגן אין דער קאמיסיע. עס איז בעשלאסן געווארן, אז די קאמיסיע וועט ארייבציהען אלע לויך טעקסטיל-אינדוסטריע פערבאנדן אין לאדזער קרייז.

דער דאזיגער בעשלוס שטעהט אין שייכות מיט דער ווענטועלער מעגליכקייט פון איינפיהרן אין לאדז דעם פערבאנדס-צוואנג. לויט ווי מ׳אינפארמירט איז א געוויסן לויך פערבאנד וואס האט אין ווארשא איבערגעווענדט אין האנדעלס-מיניסטעריום, וועט די קינפטיגע צוואנגס-ארגאניזאציע ארומנעמען גרעסערע אינדוסטריע-אביעקטן. אזוי למשל וועט זיין אין א ארגאניזאציע פאר דער וואל-אינדוסטריע, א אנדערע פאר דער באוועל, אויסאהענגיג פון דער סעקטאר פון די בעזונדערע עלעמענטן, וואס געהערן אריין אין די דאזיגע אינדוסטריע-צווייגן.

וועגען א קאלעקטיווען אפמאך אין דער בוי-אינדוסטריע

(א) אין שייכות מיט דער דערנעהנטערונג פונ׳ם בוי-סעזאן, האט דער פראפעסיאנעלער פעראיין פון די בוי - ארבייטער אונטערגענומען שריט וועגן שליסען א קאלעקטיווען אפמאך אויפ׳ן יאהר 1935.

צו דעם צוועק זענען אריינגעטראגען געווארען ענטשפרעכענדע פארשלאגען: אינ׳ם מיניסטעריום פאר געזעלשאפטליכער שוץ און ארבייטס - אינספעקטאראט וועגען בעשטימען א קאנפערענץ און אנהויבען דירעקטע אונטערהאנדלונגען, בכדי צו שליסען אנ׳אפמאך.

טעל. 84-213 **זאל פילהארמאניע** טעל. 84-213

פרויען-ליכט-בילדער-פארטראג
דאנערשטאג, ד. 28 מערץ, 8.30 אוו.

מענער-ליכט-בילדער-פארטראג
פרייטאג, ד. 29 מערץ, 8.30 אווענד

וויען **Hans Morawitz**

וועט האלטען א וויסענשאפטליכען רעפעראט אויף דאס טעמע
„די ענטדעקונגען פון די פראפעסארען ד״ר קנאוס (עסטרייך) און ד״ר אגינא (יאפאן)

נור פאר פרויען און טעכטער! (איבער 18 יאהר) | נור פאר מענער!

נאטירליכע פרויען-געזונדהייטס-פלעגע. פרויען-קערפער - פרויען-נשמה
„נאטירליך פאמיליען-לעבען"
צוריק צו דער נאטור אין דער ליבע! דאס פראבלעם פון א גליקליך פאמיליען-לעבען געלעזט.
די געזונדע און גליקליכע פאמיליע איז א גרונדלאגע פון דער מלוכה.
פראקטישע דעמאנסטראציעס איבער די ריכטיגע אטעם-טעכניק פאר דער מאדערנער געזונדהייטס-פלעגע אהן צייט-אפפער. דאס אטעמען — איז לעבען — דאס ריכטיגע אטעמען — געזונדהייט!
איינטריטס-קארטען פון 1 זל. ביז 3.50 זל. אין פארפערקויף אין דער קאסע פון פילהארמאניע טעל. 84-213 און ביי דער אמטגר-קאסע.

יודיש
מאריאנעטען-שפיל
„בערל-שמערל-טעאטער"
אנפיהרונג: משה בראדערזאן
אין קאפע „אידעאל"
(פעטריקאווער 48)
צווייטער פראגראם א. נ.
נאר נישט געזארגט

עס נעהמען טייל לאלקעס-קאריקאטורען פון: דער מעקישער הזן סראל-אכמטט-פאשא, הזן מוסה-וויצקי; אהוקם והמצמעל; דער דזשושע זשאבאטינסקי; בען-בען גוריאן; ר׳ סענדערל גראבאך; רעגינא קאגדעל-צוקער; שיינע-שיינדל מרים; יוזעף קאהאדלע-שמיד; מעצענאס קאפוליק; ר׳ לייבישל מורה מוריגי; ד״ר פלויש; דעפוטאטען-פרעזעס ר׳ לייבעלע; נח פורים-לעצק; שבתאי מוהל; אהשע-מאיר קופיעץ און וואמזשניעץ עקס-קאמער; יוי׳קע פאן-לשהנוק; שמעלדריק עט שמעגר-ריקובנע; האלעמנטי און וואטשע-כאמע; ראצע מוט די צעצע; בערל-שמערל-כרידע; פיניעלע מזיק.

היינט מיטוואך 1 פארשטעלונג
אנהויב 10 אוונט. פאנסומציע 1 זל.

טעקסטען: משה בראדערזאן, י. אפערזשטנאק און ח. י. בזשוסטאווסקי. לאלקעס געשניצט — ש. סאבאק. מוזיק ארענזשירט: דוד בייגעלמאן.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

(א) ד. 28 מערץ 8 אין דער פריה וועט אין לאקאל, פיעטריקאווער 165 אמטירען די צוגאב-פאבאר-קאמיסיע.

עס דארפען זיך צושטעלען די פאבאראוועצעס פון יאהר 1913 און עלטערע, וועלכע האבען זיך צוליב וואספערע סיבות נישט רעגולירט זייער מיליטער-דינסט, וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13. און 14 פאליציי-קאמיסאריאטען און וועלכע האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון לאדזער שטאטישער סטאראסטווע.

ליקווידירט דער שטרייק אין דער גלאז-הוטע „גע-הא"

(א) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האט אין דער איינציגער אין לאדז גלאז-הוטע „גע-הא" (נאווא 20) אויסגעבראכען א שטרייק צוליב דעם, וואס די ארבייטער האבען געפאדערט צו רעגולירען דעם ענין פון דעם אזוי גערופענעם „בראק".

די ארבייטער פלעגען פאר די פלעשער מיט „סקאזעס" נישט בעקומען בעצאהלט. די פירמע אבער פלעגט די פלעשער פערקויפען.

ביים ארבייטס-אינספעקטאר איז דער סכסוך אויסגעגליכען געווארען און היינט הויבט זיך די ארבייט אין דער הוטע צוריק אן.

אויפגעריסען א קעסעל און אפגעבריהט 2 ארבייטער

(א) אין די ווארשטאטען פון דער פראנצויזישער פירמע דעסורמאן, מאט און קאמפאני האט נעכטען אויפגעריסען פון דער פארע א קעסעל מיט פארב.

די ארבייטער יאנוש מאלעצקי און סטאניסלאוו מאזשיאן (וואדנא 12), וועלכע האבען גראד געארבייט ביים קעסעל זענען שווער אפגעבריהט געווארען.

די פאגאטאוויע האט זיי ערטיילט הילף און אפגעפיהרט אין שפיטאל.

זעלבסטמארד מחמת נויט

(א) אין טויער פון הויז אויף פיעטריקאווער 64 האט געפרובט זיך נעהמען דאס לעבען, אויסטרינקענדיג א גרויסע דאזע סם, די היימלאזע 27-יעהריגע יאנינא פאקשיווא.

די סיבה פון פערצווייפלטען שריט — נויט.

* * *

(א) אויף ראג היפאטעטשנא און לימאנאווסקיעגא האט זיך, מחמת נויט, געסמ׳ט מיט יאדינע די 22-יעהריגע לוציא דאנאט, פון קאלי הינטער לאדז.

פאגאטאוויע האט זי אפגעפיהרט אין האנאגאשטשע שפיטאל.

וויכטיג פאר די וואס ווילען שטודירען אין א"י

דער ארץ־ישראל רעפערענט ביים „אקסיליום אקאדעמיקום יודאיקום" מאַכט באַקאַנט אַלע פּער־אינטערעסירטע, אַז די איינשרייבונגען אויפ'ן חיפה'ער טעכניקום, דעם אַנדווערקער־שול ביים טעכניקום, אַגראָנאָמישע שול אין מקוה ישראל, און אגראַנאָמישע שול פאַר מיידלעך אין נהלל דויערן נאָך אַבער צוליב דעם, וואָס נאָך אַ קורצע צייט ווע־לען זיך די איינשרייבונגען ענדיגען, איז גע־וואונטשען ווי אַמגעשווינדסטענס זיך ווענדען אין אַלע ענינים וואָס זענען נוגע דער אויפנאַמע אויף די אויבענדערמאַנטע שולען — „אקסיליום אקאַ־דעמיקום יודאיקום" וואַרשע, סענאַטאָרסקאַ 22 וו. 48. אינפאָרמאַציע בתּם, פּראָווינצער באַל־באַליגען אַ פּאָסט־מאַרקע.

טרויער־אַקאַדעמיע צום אַנדענק פון חייקעל יאַנאַווסקי ז"ל

נעכטען איז אַוועגד איז אין „הזמיר" פאַר־געקומען אַ טרויער־אַקאַדעמיע, געווידמעט דעם אַנ־דענק דעם פאַרשטאָרבענעם גרינדער פון „הזמיר" חייקעל יאַנאַווסקי.

די אַקאַדעמיע האָט געעפענט דער אָרקעסטער אונטער דער ליטונג פון דיריגענט ס. פּיעטרושקאַ. נאָכדעם האָט דער כאָר געזונגען איינציגע נומערן אַראַנזשירט דורך ח. יאַנאַווסקי.

ד"ר דאָקטאָר פּערלמאַן און מ. מאַשקאָוויטש האָ־בען געהאַלטן רעדעס וועגען די גרויסע פאַרדינסטען פון פאַרשטאָרבענעם אויפ'ן געביט פון יודישער מוזיק און וועגען דעם פּעה־לוסט, וואָס דאָס יודישע מו־זיקאַלישע לאָדז האָט געהאַט דורך דעם טויט פון ח. יאַנאַווסקי.

די אַקאַדעמיע האָט געשלאָסען דער כאָר אונ־טער דער ליטונג פון ד"ר. י. זאַקס.

אפטייקען
היינטיגע נאַכט־דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: ה. דאַנצער (נאַרוטאָוויטשער 57), וו. גראַשקאָווסקי (11 ליסטאָפּאַד 15), א. גאַרפיין (פּילסודסקיעגאָ 54), י. קאַנדזשינסקי (פּיעטריקאָווער 165), ר. רעמבעלינסקי (אַנד־זשעיאַ 28), א. שימאַנסקי (פּשענדזאַלניאַנאַ 75).

דער שטרייק אין פינסטער'ס פאַבריק דויערט

(א) נעכטען איז אין אַרבייטס־אינספּעקטאָראַט פאַרגעקומען אַ קאָנפערענץ וועגען ליקווידירען דעם שטרייק אין פינסטערס פאַבריק.

דער שטרייק דויערט דאָרט שוין 3 חדשים.

אויך די נעכטיגע קאָנפערענץ האָט צו קיין רעזולטאַט נישט געבראַכט.

דער שטרייק דויערט.

50 דאָלאַר פאַר אָרימע לוין־וועבערס אויף פּסח

אזוי ווי יעדעס יאָהר האָט דער סעקרעטאַר פון דער יודישער קהלה ה' פּ. נאדעל בעקומען נעכטען צוגעשיקט פון אַמעריקאַ 50 דאָלאַר אויף פונאַנדער־צוטיילען לויט זיין איינזעהן, פאַר די פאַראָרימטע יודישע לוין־וועבער אין לאָדז אויף פּסח.

15 יאָהר
אויף דער וואַך פון די יודישע כלל־אינטערעסען
היינטיגער יובילעי פון קהלה־סעקרעטאַר ה' פנחס נאדעל

היינט ווערט 15 יאָהר זייט דער קהלה־סעקרעטאַר ה פנחס נאדעל האָט איבערגענומען זיין אַמט אין דער לאָדזער קהלה.

פנחס נאדעל איז געבוירען געוואָרען אין יאָהר 1895, די ערשטע בילדונג האָט ער בעקומען אין א זגערזשער שול. וואו ער האָט געלערנט ביזן יאָהר 1905, דאַן איז אויסגעבראָכען צווישען דער שול־יוגענד דער קאַמף פאַר א פּוילישער שול, און ווי נאָר די ערשטע פּוילישע האַנדעלס־שול האָט זיך גע־עפענט אין לאָדז, האָט נאדעל דאָרט אָנגעהויבען צו לערנען. און איז דאָרט פערבליבען ביז ער האָט די שול פערענדיגט.

נאָכן ענדיגען די האַנדעלס־שול אין יאָהר 1913 איז נאדעל ווייטער געפאָהרען שטודירען אין דער האַנדעלס־אַקאַדעמיע קיין קעלן און איז דאָרט פער בליבען ביז נאָכן מלחמה־אויסברוך, דאַן איז ער אַוועק קיין בערלין וואו ער האָט גרינדליך פערטיפט זיין שטודיום. זיינע פּראָפעסאָרען אין בערלין זע־נען געווען: פּראָפעסאָר הירש, וועלכער האָט גע־שפּילט אַזאַ אָנגעזעהענע ראָל ביים אונטערשרייבען דעם ווערסאַילער טראַקטאַט, פּראָפעסאָר עקערט און דער געוו. דייטשער פינאַנץ־מיניסטער מאַלדענהאַוער.

אין יאָהר 1920 איז נאדעל געקומען קיין לאָדז און דעם 27 מערץ איז ער אָנגעקומען אין דער לאָד־זער קהלה, א צייט לאַנג האָט ער געאַרבייט צוזאַמען מיט איזידאָר שוואַרצמאַן ז"ל און נאָך זיין טויט איז פנחס נאדעל נאָמינירט געוואָרען אלס סעקרע־טאַר פון דער לאָדזער קהלה און געפינט זיך אויף דעם דאָזיגען אַמט ביזן היינטיגען טאָג.

דער טיטול קהלה־סעקרעטאַר איז זעהר און זעהר בעשיידען פאַר דעם אַמט, וועלכען נאדעל פערנעמט, דאָס איז א הויכער געזעלשאַפטליכער פּאָסטען, וואָס איז א זכיה צו בעקליידען.

15 יאָהר צו בעקליידען דעם הויכען פּאָסטען הייסט — מיטוועהטאָגען און מיטפילטיגען מיט די ליידען פון דער יודישער בעפעלקערונג דורך די גאַנצע 15 יאָהר.

און וואָס פאַרא יאָהרען זענען דאָס געווען? א צייט ווען די יודישע בעפעלקערונג האָט אָנגעשרי־בען איינס פון די צו־וועהטאָגדיגסטע בלעטלעך אין איהר געשיכטע א צייט ווען דער ווירטשאַפטליכער קריזיס האָט פולשטענדיג רואינירט די יודישע מאַסען א צייט ווען די יודישע בעפעלקערונג פערלירט בסדר דעם באָדען אונטער די פיס.

אין אַזאַ צייט שטעהען מיט ביידע פיס אין דער אַרבייט אויפנעהמען, בעגרייפען און מילדערען די נויט פון די יודישע מאַסען און מיטזוכען מיטלען ווי אַזוי צו לינדערען, אָהן דעם צו זוכען און צו האָבען ספּעציעלען כבוד, פאַר דער אַרבייט — איז א וואונדערבאַרע ליסטונג און ווי מיר האָבען שוין אָנגעוויזען, א גרויסע זכיה.

דערביי דאַרף מען נאָך געדענקען, אַז די לאָדזער קהלה, וואו ס'קאָנצענטרירט זיך יעדע אויפטרייס־לונג אין יודישען לעבען, איז דורך דער צייט פון נאדעל'ס אַרבייט ערשט אָרגאַניזירט געוואָרען, האָט זיך ערשט ענטוויקעלט און מ'קען זיך פאָרשטעלען וויפיל מיה, אָנשטרענגונג, געזעלשאַפטליכע פעראַנט־וואָרטליכקייט און פּערזענליכע אחריות מ'האָט גע־דאַרפט, דער כאַראַקטער זאָל בלייבען גאַנץ און אונ־ערשיטערט. אז דער וואָס דאַרף דינען דער גאַנצער יודישער געזעלשאַפט זאָל זיך נישט לאָזען בויגען אין קיין שום צד און בלייבען דער אָביעקטיווער אַד־וואָקאַט פאַר יעדענס גערעכטען פערלאַנג און אינ־טערעס.

די דאָזיגע טעטיגקייט פון פנחס נאדעל איז אַרויס געדרינגען פון זיין גרויסער ליבע צו אַלעם וואָס איז יודיש און וואָס האָט א שייכות צו יודישקייט. ער איז פערבונדען מיט דער יודישער פּרעסע, מיט דער יודי־שער ליטעראַטור, מיט דעם יודישען קינסטלער און מיט דער יודישער וויסענשאַפט.

דורך זיין טאַקטישע האַנדלונג, רוהיגקייט און גע דולד האָט דער יובילאַר זיך ערוואָרבען די גרעסטע

פנחס נאדעל

סימפּאַטיע ביי דער גאַנצער יודישער בעפעלקערונג און ביי די אַלע צדדים, וועלכע ס'קומט אויס, נישט שטענדיג און אידילישע בעדינגונגען צו אַרבייטען אלס רעפּרעזענטאַנטען פון דער לאָדזער קהלה.

זיין שטאַרקע אָרגאַניזאַציע־פעהיגקייטען און בע ציהונג צו דעם קהלה־פּערזאָנאַל האָט איהם בעליבט געמאַכט ביי אַלע וועמען עס קומט אויס מיט איהם מיטצואַרבייטען.

מיר ווינשען דעם חשובען יובילאַר נאָך לאַנגע, לאַנגע יאָהרען צו שטעהען אויף דער וואַך פון די יודישע כלל־אינטערעסען, אַרבייט לטובת די רואי־נירטע יודישע מאַסען און דיזעלבע צוגעבונדענקייט צו דער יודישער קולטור ווי ביז איצט.

דער יונגער יובילאַר האָט זיך עהרליך פערדינט ער זאָל בעגריסט ווערען דורך דער גאַנצער יודישער בעפעלקערונג.

שטראַפען פאַר נאַכט־אַרבייט

(א) די אַרבייטס־אינספּעקטאָרען האָבען עטליכע אַרבייטס־אינספּעקטאָרען אַדורכגעפיהרט אַ קאָנטראָל פון איינציגע אינדוסטריעלע וואַרשטאַטען און פאַבריקען.

עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז אין די דאָזיגע וואַרשטאַטען אַרבייט מען אַהן ערלויבניש ביינאַכט, באַכמערהייט, עס אַרבייטען אין זיי וואַר־שטאַטען ביינאַכט פרויען, וואָס עס איז איבערהויפּט נישט ערלויבט.

אַלס רעזולטאַט פון אַדורכגעפיהרטען קאָנט־ראָל זענען צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען פּראָטאָ־קאָלען: דעם איינהאַבער פון דער מעלאַנזשער ווער־בערייי סאַלאָמאָן ליזבאַרסקי, (מאַריאַנסקאַ 3), וואו מען האָט געאַרבייט ביינאַכט און דערביי זענען אויך געווען ביי דער אַרבייט 30 פרויען.

צו פעראַנטוואָרטליכקייט איז צוגעצויגען גע־וואָרען אויך דער איינהאַבער פון דער וועבעריי ב. ליפּסקי (מאַראַני 6) פאַר אַרבייטען ביינאַכט און בעשעפטיגען ביי דער נאַכט־אַרבייט פרויען.

פערמשפּט רולעטקע־שווינדלער

(א) נעכטען זענען דורכ'ן היגען שטאָטישען גע־ריכט געמשפּט געוואָרען דריי רולעטקע־שווינדלער, וואָס האָבען אָפּערירט אויף אַגראַדאָווע גאַס, נעבען פּאָזנאַנסקי'ס פאַבריק.

עס זענען פערמשפּט געוואָרען: וולאַדיסלאַוו אָפּאַשיאַק — אויף 2 יאָהר, יאַן גולינסקי — אויף 1 יאָהר און זיגמונט וואָיטשאַך — אויף 10 חדשים טורמע.

אַנ'אונטערגעוואָרפען קינד

(א) אין דער אָפּטיילונג פאַר געזעלשאַפטליכע שוץ ביי דער לאָדזער שטאָט־פערוואַלטונג (זאַוואַד־זקאַ 11) האָט מען געפונען אַנ'אונטערגעוואָרפען 3־יאָהריג יונגעלע.

מ'האָט דאָס קינד איבערגעשיקט אין יתומים־הויז.

קינאָ־טעאַטער
„MIRAŻ"
14 ליסטאָפּאַד (קאָנסטאַנט.) 16

היינט און פאָלגענדע טעג!
1־טע סאָוויעטישע מוזיקאַל. קאָמעדיע א.נ.
„די וועלט לאַכט"
(Wesołyje Rebiata)
אין די הויפּט־ראָלען: די בעריהמטעסטע אַרטיסטען פון ראַטען־פערבאַנד
L. Utiesiow, L. Orłow, N. Stichow
אויסער'ן פּראָגראַם: וואָכען־זשורנאַל פון Paramount און P.A.T.
פּרייזען פון די פּלעצער: III פּל. 54 גר. II פּל. 85 גר., I פּל. 1.09 זל. באַלקאָן 75 גר.
דער זאַל איז גוט בעהייצט.

Dr. Wołkowyski
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל־גאַס 11, טעל. 238=02
נעמהט אָן אין הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע
פון 8—11 ביי טאָגאָון פון 4—9 אָוועד

ר. איזראַעל
דער בערזען־סוחר
שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען
150

— וויפיל האָב איך נאָך צו לעבען? ווי לאַנג איז מיר נאָך דערויף געבליבען? האָט שולמית רוהיג געפרעגט.

— איצט איז 6 אַ זייגער אוועגד. די עקזעקוציע ווערט אויסגעפיהרט ווערען 5 פאַרטאָגס.

דער פּראָקוראָר און דער אויפזעהער זענען אַרויס פון דער קאַמער אין דער וועלכער האָט צוריק פערשלאָסען די טיר, איבערלאָזענדיג די פער־משפּטע אַליין מיט איהרע ליידען.

די מאַכט אין ווי־קליך געווען אין א שווערע פערלעגענהייט, דער פּראָקוראָר האָט טיף אַדורכגע־טראַכט דעם פערלאַנג פון דער פרוי רובין, ער האָט אָנגעהויבען צו בעגרייפען די טיפע טראַגעדיע פון דער פערמשפּטער, ער האָט איצט אָנגעהויבען צו פערשטעהען, אַז פאַר דער פרוי האָט מען זיכער געדאַרפט א דאָקטאָר ווי א טורמע, אָבער געזעץ בלייבט געזעץ, עס טאָר נישט געבראָכען ווערען, אין דעם איז געלעגען דער זין פון אָרדנונג אין דער מלוכה, מ'מוז בריגען דאָס געזעץ דורך דער מאַכט קען מען איינפיהרען מיט אייגענע הענד אַ אַנאַרכיע וואָס וואָלט זיך אָפּגעשלאָגען אויף דער מלוכה, דאָס איז בעאַמטענס פליכט.

דאָך האָט דער פּראָקוראָר אין איצטיגען מאָ־מענט בעשלאָסען וואָס שנעלער צו ענטשיידען דעם ענין צי מ'דאַרף נאָכקומען דעם פערלאַנג פון דער פערמשפּטער אָדער נישט.

קאַפּיטעל 34
מאַרקוסעס ווייטערדיגער גורל

מאַרקוס איז נאָך דעם פּראָצעס געווען בידער־געשלאָגען און צובראָכען, הגם דאָס אַלץ אין דאָך געווען אַזוי קלאָר. הגם דאָס איז געווען פאָראויסצו־זעהען, אַז דער פּראָצעס וועט זיך ענדיגען אויף דעם אופן, אַז אַנדערש קען גאָרנישט זיין, האָט איהם דער אורטייל שטאַרק געטראָפען, ער דער באַאמטער מענש האָט דערפיהלט, אַז היגטער די קוליסען פון דער דאָזיגער גאַנצער געשיכטע ליגט עפּעס טיף בעהאַלטען, עפּעס אַזעלכעס וואָס איז אין דער צייט פון פּראָצעס ניישט געקומען צום פאַ־שיין אפשר אַזעלכעס וואָס איז נישט אויפגעקלערט גע־וואָרען.

מאַרקוס האָט געפיהלט א שטאַרקען ווילען און פערלאַנג זיך צו זעהען מיט דער פערמשפּטער פרוי רובין, נאָך וואָס? וואָס פאַרא זין האָט דער־ין געשטעקט אין דעם האָט ער זיך אַליין נישט גע־קענט אָפּגעבען קיין חשבון, געטריבען פון דעם דאָ־זיגען פערלאַנג איז מאַרקוס אַוועק צום פּאָליציי־אינספּעקטאָר.

— וואָס ברענגט אייך באַנאַמאָל צו מיר? האָט דער אינספּעקטאָר געפרעגט.

— זייט מיר מוחל ווען איך האָב זיך אָנגע־משעפּעט אָן אייך, אָבער גלויבט מיר ס'איז מיר אַזוי שווער, אַז איך קען זיך גאָרנישט קיין אָרט געפינען.

— מוז מען דאָס בעקעמפען אין זיך, אויב דאָס קומט שווער אַז דאַרף מען זיין שטאַרקער פון דעם געפיהל...

— אויב מיקען עס באַר...

— דאָס איז שוין אייערס אַ פּערזענליכער ענין.

— איך בין אַהער־געקומען צו אייך, כדי צו פרעגען צי ס'איז נישט מעגליך, אַז איך זאָל זיך נאָכאַמאָל קענען זעהען מיט דער פערמשפּטער איי־דער די עקזעקוציע ווערט אויסגעפיהרט?

— ליידער, דאָס שפּיל איז געענדיגט, דער פּאַר האָנג איז געפאַלען און מעהר איז גאָרנישט צו מאַ־כען, אייער פערלאַנג קען נישט בעריקזיכטיגט ווער־דען, נישט נאָר דערפאַר, ווייל דאָס ליגט נישט אין מיין קאָמפּעטענץ, נאָר אויך דערפאַר, ווייל דאָס וועט עלויבט דאָס נישט, אייער פערלאַנג וואָלט מען געקענט נאָכקומען נאָר דעמאָלס ווען דאָס וואָלט געאַנדערט די פערמשפּטע אַליין, ווען זי וואָלט אויסגעדריקט דעם וואונש זיך מיט אייך צו זעהען, דעמאָלס וואָלט נישט געווען קיין שום מעגליכקייט אַז מ'זאָל איהר דערין אָפּזאָגען, אָבער איהר קענט זיך דאָך, מיסטער מאַרקוס, אַפילו נישט פאָרשטעל־לען, אַז אין איהרע לעצטע מינוטען איידער זי גייט אַוועק די נשמה דעם הימעל און דעם גוף דער ערד זאָל זי וועגען אייך טראַכטען און זיך וועלען מיט אייך זעהען...

— ווער קען דאָס וויסען? אפשר יאָ.

— אפשר זענט איהר גערעכט, אָבער איך לייד קען אין דער היגזיכט נישט מאַכען און בין נישט פאַר דער פערמשפּטער עפּיס טון, קאַמף מיט זיך, טייער מיס־טער מאַרקוס. אין דאָס בעסטע מיטעל אין דער לאַגע אין וועלכען איהר געפינט זיך היינט, איהר דאַרפט נישט מיידען, איהר דאַרפט מיך אפילו נישט חושד זיין דערין, אַז דער אורטייל די אויספיהרונג פון דער אורטייל, איז פאַר מיר אָנגענעהמער ענין, איך קרענק דאָס שטאַרק איבער, אָבער איך נעהם מיר צו הילף דאָס מיטעל, וועלכעס איך האָב אייך רעקאָמענדירט, איך קעמף מיט זיך, די צייט היילט אַלע וואונדען און אַזעלכע מיר האָבען, אַז אויך די דאָזיגע וואונד וועט אויס־געהיילט ווערען, איך רעקאָמענדיר אייך אויך נאָכ־אַמאָל דאָס זעלבע, איהר האָט שוין איבערגעלעבט, ווי איך וויים, שווערערע מאָמענטען און וועט אויך דאָס איבערטראָגען.

מאַרקוס האָט מעהר נישט געהאַט וואָס צו רעדען מיט דעם אינספּעקטאָר, ער האָט זיך גע־זעגענט מיט איהם און איז אַוועק, ווערענדיג מיט די וואַרימסטע ווערטער געטרייסט דורך דעם אינס־פּעקטאָר. מאַרקוס האָט לאַנג געוואַנדערט איבער די לאָנדאָנער גאַסען, פאַר איהם זענען געבליבען צוויי לעבען: אָדער צו פערענדיגען דיין לעבען אָדער אָנצוהויבען איצט אויף דאָס ניי, וואָס זאָל ער אויסקלייבען? צי וועט ער נאָך האָבען א בריק־ליכען מאָמענט אין זיין לעבען, ווען שוין נישט גליק איז צופרידענהייט, מענשליך לעבען? ער איז נישט געווען פעהיג צו דענקען אין צו טראַכ־טען, די וועלט האָט זיך געעקט, נישט וויסענדיג ווי אַזוי האָט ער מיטאַמאָל דערוועהען. אַז ער גע־פינט זיך פאַר'ן טויער וואו ס'האָט אַמאָל געוואוינט פאַני, די אַרטיסטקע, די מיט וועלכער ער איז אַמאָל געווען אין אַזעלכע אינטימע בעציהונגען אין זי האָט געהאַלטען אפילו אז ער איז אין איהר פערליבט, ער האָט זיך אַוועקגעשטעלט פאַר'ן טויער און געטראַכט וועגען דעם, צי ער זאָל אַריינ־געהען צו פאַנין אָדער נישט, אפשר וואוינט זי שוין גאָרנישט אויף דעם אָרט? ער האָט זיך דערענערט אין איז אַריין אינוועניג גלייך צו דעם אָרט וואו פאַני האָט אַמאָל געוואוינט און וואו ער איז גאַנץ אָפט אַריינגעקומען, ער האָט אָנגע־קלאַפּט אין טיר, איהם האָט געעפענט אַ קליין, פּרעהליך מיידעלע, מאַרקוס איז געוואָרען איבער־ראַשט, ער האָט זיך גוט איינגעקוקט אין דעם פּנים פונ'ם מיידעלע אין וואָס מעהר ער האָט געקוקט אַלץ מעהר ערשטוינט איז ער געוואָרען, דאָס איז געווען מאַשעלע, די קליינע מאַשעלע, דאָס בלומ־שטע קינד פון דער פרוי רובין, דיזעלבע מאַ־שעלע וועגען וועלכער שולמית האָט געטרויערט וועגען זיין קינד, ער האָט נישט געוואוסט וואָס ער זאָל פרעגען דעם קינד, וועלכעס איז אויך געשטאַנען איבעראַשט און אָנגעקוקט מאַרקוסען.

(פאָרטזעצונג קומט)

זאל „פילהארמאניע" טעל. 213-84 היינט, מיטוואך, דעם 27 מערץ ד. י. 8.30 אווענד

מייסטער־קאנצערט פון ALEKSANDER UNINSKI

וועלטבעריהמטער פיאניסט — לאורעאט אויפ'ן אינטערנאציאנאלען קאנקורס א. נ. שאפען, בעשאנקען מיט דעם 1-טען העכסטען פריז.

בילעטען צום פרייז פון 1 זל. ביז 6 זל. צו בעקומען אין קאסע פון „פילהארמאניע".

פלענאר-זיצונג פון ווארשאווער פעראייניגטען קאמיטעט פאר די ענינים פון יודישער מלאכה

אינטערעסאנטע פאקטען און ציפערן פון דער קאמיטעט-טעטיגקייט

די טעג איז אין ווארשא אונטער'ן פארזיץ פון הר ד"ר. אקסעלראד, פארגעקומען א פלענאר־זיצונג פונ'ם ווארשאווער לאקאלען קאמיטעט פאר די ענינים פון יודישער מלאכה.

דער לייטער פון ווארשאווער ביורא הר ח. האפמאן האט אבגעגעבען אנ'אויספיהרליכען טעטיגקייטס־בעריכט, וועלכער ענטהאלט א ריהע זעהר אינטערעסאנטע פאקטען און ציפערן, וואס ווארפען א שיין אויף דער גרויסער העטונגס־אקציע, וועלכע איז אונטערגענומען געווארען לטובת דעם יודישען בעל־מלאכה. אזוי, למשל, האבען זיך אין ווארשאווער קאמיטעט, אין משך פון די לעצטע חדשים, געווענדעט 6.346 אינטערעסאנטען, פאר וועלכע דער קאמיטעט האט געשריבען אומזיסטע ביטעס אין כלערליי אמטען. צווישען אנדערע זענען געשריבען געווארען ביטעס וועגען ארויסגעבען ארימקייט־צייגנישען, וועגען בעשטעטיגען די ערווארבענע רעכט א. א. וו. די וואס האבען צוגעשטעלט ארימקייט־צייגנישען, האבען געצאהלט פאר די נויטיגע פאך־צייגנישען אנשטאט 63 זל. בלויז 43 זל.

דער ווארשאווער קאמיטעט האט פארבריייט 10.000 אויפרופען צו די בעל־מלאכות אין ווארשא וועגען דער נויטיגקייט צו לעגאליזירען די האנדווערקער־ווארשטאטען. דער ווארשאווער קאמיטעט האט אויך בעשלאסען ארויסצוגעבען די סאמע ארימסטע בעל־מלאכות אין שטאט 330 לאנג־טערמיניגע הלוואות, כדי זיי צו ערמעגליכען צו לעגאליזירען זייער ווארשטאטען. די דאזיגע הלוואות וועלען ארויסגעגעבען דורך דער פערמיטלונג פון דער האנדווערקער־קאסע (דלוגא 61) און העטונגס־קאמיטעט.

דער קאמיטעט האט בעשלאסען איינצוארדנען ביי דער געזעלשאפט „ארט" אין ווארשא ביליגע קורץ־טערמיניגע צושנייידער־קורסען פאר די בעל־מלאכות, וועלכע ווילען זיך פערפולקאמען אין זייער פאך אין שייכות מיט די פארמאליטעטען ביים לעגאליזירען די ווארשטאטען. די פלענאר־זיצונג האט בעשלאסען זיך צו ווענדען צום „דזשאינט"־דירעקטאר הר י. גיטערמאן וועגען סובסידירען די דאזיגע צושניידער־קורסען.

די זיצונג האט אויך בעשלאסען איבערצושיקען דעם פארזיצער פון ווארשאווער קאמיטעט הר מ. בורגין די ווארימסטע ווינשען פון א רפואה שלימה נאך דער דורכגעמאכטער שווערער אפער־ראציע.

אין דער דיסקוסיע ארום דעם בעריכט און ארום די אנגענומענע פאסטולאטען, וואס האבען א שייכות צו דער פארזעצונג פון דער אקציע אין ווארשא, האבען זיך, צווישען אנדערע, בעטייליגט די קאמיטעט־מיטגלידער ה"ה אקסעלראד, ראזענבערג, קליימאן און באלקער.

איבער 2000 ארבייטער שטרייקען

אנ'איטאליענישער שטרייק אין דער פירמע „דזשענטעלמען"

(א) אין דער פירמע „דזשענטעלמען", גומי־אויסארבייטונגען (לימאנאווסקא גאס 156) האט אויסגעבראכען אנ'איטאליענישער שטרייק.

די דירעקציע פון דער אויבענדערמאנטער פירמע האט געפרובט ענדערן דעם לוין־טאריף אויף אזא אופן, אז די ארבייטער האבען פערלוירען פון 20 ביז 30 פראצענט פון זייערע פערדינסטען.

די ארבייטער האבען פראקלאמירט א שטרייק אין וועלכען די ארבייטער איז געבליבען אין דער פאבריק, כדי נישט צו דערלאזען קיין שטרייק־ברעכער.

דער שטרייק בעהמט ארום איבער 2,000 ארבייטער.

ווענען שטרייק איז געמאלדען געווארען דעם ארבייטס־אינספעקטאר, וועלכער זאל אונטערנעהמען שריט וועגן סכסוך צו ליקווידירען.

דער שטרייק איז פערשארפט געווארען אויך צוליב דעם וואס עס איז פון דער ארבייט בעזייטיגט געווארען א דעלעגאטקע, וועלכע האט איבערגעגעבען די ארבייטער אינטערעסען אין דער דירעקציע.

א באנדיט-רעצידיוויסט פאר'ן געריכט

13 מאל פערמשפט געווארען פאר פערשידענע פערברעכענס

און האט נאך פראצעסען אויף זיך

(א) אין לאדזער און בזשעזשינער קרייזען האט א געוויסע צייט גראסירט א באנדע, וועלכע האט אויס געפיהרט א ריהע רויב־אנפאלען.

די פאליציי האט פעסטגעשטעלט, אז בראש פון דער באנדע שטעהט דער 32-יעהריגער יוליאן טשערניק, וועלכער איז אנטלאפען פון טורמע, וואו ער איז אפגעזעסען א שטראף.

טשערניק איז שוין 12 מאל בעשטראפט געווארען פאר פערשידענע פערברעכענס, גנבות, רויב־אנפאלען און מארד־פרובען. איצט האט זיך דער „פויגעל" געפונען אויף דער פריי און זיך געלאזט וואוילגעהן.

טשערניקען האבען נאכגעשפירט פאליציי־אגענטען און איינמאל פעסטגעשטעלט, אז ער געפינט זיך אין רודע־פאביאניץ ביי זיין געליבטער אנטאנינא אופזאלסקא (זאגלאבא־גאס 12).

און ווען טשערניק איז ארויס פון שטוב אין דער בעגלייטונג פון דער אופזאלסקא, האבען איהם ארומגערינגעלט עטליכע געהיים־אגענטען. טשערניק האט אבער בעוויזען צו גרייכען אין טאש נאך זיין רעוואלווער און אויסגעשאסען אין דעם פאליציי־אגענט קאראלעווסקי, וועלכער האט זיך געפונען צום נאהענטסטען פון איהם. די קויל האט געטראפען קאראלעווסקין אין מויל אריין און איהם שווער פערוואונדעט. די איבעריגע אגענטען האבען אנגעהויבען שיסען אין טשערניקען און איהם פערוואונדעט אין ברוסט, דורכגעשאסען האנט און די פיס.

ביידע פערוואונדעטע האט מען אפגעפיהרט אין שפיטאל.

ביי טשערניקען האט מען אפגענומען א רעוואלווער מיט 57 קוילען.

נעכטען איז טשערניק געשטאנען פאר'ן קרייז־געריכט, פאר'ן שיסען דעם פאליציי־אגענט.

דאס געריכט האט פער'משפט טשערניקען אויף 8 יאהר טורמע און נאכ'ן אפזיצען די שטראף איהם צו פערשפארען אין הויז פאר רעצידיוויסטען אין קאראנאווו אויף אנ'אומבעשטימטער צייט.

פאר די באנדיטען־אנפאלען וועט טשערניק נאך שטעהן פארן געריכט בעזונדער.

ראדיא-ווינקעל

אויף דער שוועל פון א נייער תקופה

טעלעוויזיע ביי יעדען אין דער היים

יאהרען־יאהרען האט די טעלעוויזיע געהאלטען אין איין באכפארשען און אדורכפיהרען עקספערימענטען, ביז זי איז ענדליך ארויף אויפ'ן ריכטיגען וועג. דאס יאהר 1935 וועט אבער אין דער געשיכטע פון טעלעוויזיע ממש מיט גאלדענע אותיות פערשריבען ווערען. היי־יאהר וועט שוין ענדליך אט די וויכטיגע ערפינדונג ארויס פון דער שטילקייט פון די עקספערימענטן־לאבאראטאריומס. היי־יאהר ווערט די אנ'ערשיינונג פון טאג־טעגליכען לעבען.

אט הויבט אן בקרוב, ווי מיר האבען בקיצור אנגעמערקט, אין ענגלאנד צו פונקציאנירען א ראדיא־סטאציע, וועלכע וועט פונאנדערשיקען בילדער אין די מרחקים אריין. אידער אט דאס איז בעשלאסען געווארען, האט א ספעציעלע רעגירונגס־קאמיסיע זעקס חדשים צייט נאכגעפארשט דעם ענין. די קאמיסיע האט בעטראכט פערשידענערליי סיסטעמען פון טעלעוויזיע־אפאראטען, סיי אין ענגלאנד און סיי אין די פעראייניגטע שטאטען פון אמעריקא. דער פועל־יוצא דערפון איז געווען אז זי האט זיך ארויסגעזאגט פאר דער נויטיגקייט פראקטיש אנצווענדען די אלע ביז־אהעריגע אויפטוען אויף דעם געביט.

אין דער ראדיא־וועלט איז אט דער בעשלוס אנ'אמת'ע געשעהעניש. מיר פערמאגען אזוי ארום דאס אמת'ע וואונדער פון דער טעכניק, וואס איז ביז ערשט נישט־לאנג אנגעזאגען בלויז אין דער וועלט פון חלומען און מעשיות. פאר'ן סוף פון לויפענדען יאהר בעקומט לאנדאן א ראדיא־סטאציע פאר טעלעוויזיע, וועלכע וועט צו איהרע אבאנענטען פונאנדערשיקען טעגליכע „בילדער"־פראגראמען. די טעלעוויזיע וועט גלייכצייטיג זיין פערבונדען מיט'ן אויפנעמען אויף די אולטרא־קורצע כוואליעס, — ווענינגער פון 10 מעטער, — פון די יאנג־פראגראמען.

באלד נאכ'ן אויפשטעלען אט די ערשטע סטאציע וועלען אין אנדערע מקומות פון דער מדינה אינסטאלירט ווערען עהנליכע רעגיאנאלע סטאציעס, אזוי ווי דאס דערגרייכען פון זייערע כוואליעס איז בעגרעניצט, — זיי לויפען ארויס נישט ווייט פון זייער האריזאנט־גרעניצען, — וועט מוזען גער שאפען ווערען א גאנצער צעהנדליג אזעלכע סטאציעס, וועלכע וועלען, אגב, שטעהן אויף העכערע ערטער. האלב ענגלאנד וועלען זיי ארומנעהמען. די ערשטע „טעלעוויזיע"־בודזשעט טראגט אויס א סומע פון 180 טויזענד פונט. עס דארף געניגען אויף אויפצושטעלען און דעקן די הוצאות פון לאנדאנער סטאציע ביז'ן סוף יאהר 1936.

בנוגע די נאכפארשונגען פון דער קאמיסיע, וועגען וועלכע מיר האבען דערמאהנט, קאנען מיר זאגען אט וואס:

זיי באזירען אויפ'ן יסוד פון פיר פערהאנענע סיסטעמען פון אויפגעבען בילדער אין די מרחקים אריין: בייירד גאמאן, עלעקטריקאל ענד מוזיקאל אינדוסטריעס־מארקאני, קאססאר וועלוו קאמפאני און סקאפאני. דעם פייער־פרוב האבען אויסגעהאלטען בלויז צוויי פון זיי: בייירד גאמאן און מארקאני. אבער די קאמיסיע קאן נאך נישט ענטגילטיג בעשליסען — וועלכע פון זיי איז די בעסערע. דערווייל האלט זי, אז די ביידע סטאנציעס וועט פארלויפיג אויסנוצען ביידע סיסטעמען — אמאל די, אמאל יענע. דאס ענגלישע פובליקום וועט, אלזא, האבען די מעגליכקייט צו פערגלייכען און אויסצוּוועהלען.

עס זענען שוין פארהאן אויפ'ן מארק אויפנאהם־אפאראטען פאר טעלעוויזיע. דער פרייז זייער שטעהט דערווייל פון 50 ביז 80. די גרויס פונ'ם בילד, וואס וועט ארויס אויפ'ן עקראן פון אויפנאהם־אפאראט, טראגט אויס 24—18 צמ. אט די בילדער זענען א גאנץ־געטרייע אבשפיגלונג פון דעם, וואס די ראדיא־סטאציע גיט אויף. ווארום די כוואליעס צוגעהען זיך אויף 240 ליניעס, און די שנעלקייט פונ'ם אויפגעבען מאכט אויס 24 בילדער אויף א סעקונדע, ד. ה., פונקט ווי אין די קלאנג־פילמען. דער אפאראט פאר די טעלעוויזיע... קאסטען... ווערט אויסגענוצט אי ביים אויפגעבען, אי ביים אויפנעהמען.

די טעלעוויזיע־פראגראמען וועלען אויפגעגעבען ווערען אונטער דער קאנטראל פון ב. ב. ס. און בעשטעהן מייסטענס פון פילמען. אין דער פארם פון א „טעלע־צייטונג" וועלען די אקטועלער טאגעס־אינטערעסען אילוסטרירען די „געדרוקטע צייטונג" — פילמען, פרעהליכע סקעטשען, אקטועלען פון ספארט און אויך דאס געביט פון מאדע — דאס זענען די הויפט־מאמענטען פון אט די „טעלע־פראגראמען" אין ענגלאנד לויפען שוין ארום רכילות, אז די טעלעוויזיע־אפאראטען ערמעגליכען אריינצוקוקען אין שכנ'ס וואוינונג. מיר קאנען אבער געוויס פעסטשטעלען, אז קיינער קאן דורך אזא טעלעוויזאר — אהן זיין ווילען און אהן דעם ווילען פון דער קאנטראל־קאמיסיע — נישט בעקוקט און נישט אויסגעקוקט ווערען.

1935 וועט אבער זיין א טעלעוויזיע־יאהר נישט בלויז אין ענגלאנד. מ'הערט שוין, אז בקרוב וועט ביי דער ראדיא־פאניע איינגעפיהרט ווערען טעלעוויזיע אויך אין ראטענפערבאנד און איטאליע. מיט איין ווארט — דאס יאהר 1935 וועט פאר דער טעלעוויזיע ווערען פונקט דאס זעלבע, ווי דאס יאהר 1928 פאר'ן קלאנג־פילם. מ'דארף גאר קיין נביא נישט זיין, כדי פארצוזעהען, אז פון איצט אן וועט קיין 10 יאהר נישט פארביי און ראדיא־פאניע אהן טעלעוויזיע וועט ווערען דאס זעלבע אלטוואַרג, ווי היינט דער שטומער פילם.

יעטער מאמענט פארערט, באמת, נאך גענוג צייט פאר עקספערימענטען און פארשונגען, ווארום די היינטיגע טעלעוויזיע איז נאך ווייט פון צו זיין פולקאם. נישט אין ערפינדונג וועט מען נאך דארפען האבען. כדי אויסצובעקומען אט די זעלבע קלארקייט און גענויגקייט פון די ווייטקייט־בילדער וואס דער ראדיא גיט אויף, אז זיי זאלען ארויס־קומען כאטש ווי די בילדער אויפ'ן עקראן פונ'ם היינטיגען קינאמאן־אמאטאר.

ענדליך מוז מען אויך צוגעבען, אז מ'ל זמן וועלכער ערפינדער וועט נישט ראדיקאל פערפולקאמען די היינטיגע טעלעוויזיער־סיסטעמען — מוז די טעלעוויזיע זיך בעגנוגענען מיט אויפגעבען בילדער אויף נישט זעהר ווייט. דאסגלייכען קאן מען נאך איצט נישט הערען מכח אויפגעבען „טעלע־בילדער" אויף מיטעלע און לאנגע כוואליעס. צוליב דעם מאקי וועלען נאך אויף א לאנגע צייט מוזען פערבלייבען די „בלינדע" סטאציעס, וועלכע גיבען יא אויף מאקי אויף אזעלכע כוואליעס. זאלען אלזא די אלע, וועלכע בעזיצען די היינטיגע ראדיא־אפאראטען, נישט מורא האבען, אז די דאזיגע כלים קאנען נאך „ארויס פון דער מאדע". דערצו האבען מיר נאך גענוג צייט?

אויספלוגען קיין פאלעסטינע פון 630.— זל. און
ארגאניזירט:
„ארביס" פיעטריקאווער 18, טעל. 33-49
65, „ 20-20

Dr. med.
R. Zalcwasser
כירורג
ציגעל־גאס 19, טעל. 125-17
נעמט אן פון 1—2 און פון 4—6 נאכמ.

כעמיש-בעקטעריאלאגישער־לאבאראטאריום
מ. שאץ
לאדז, פיעטריקאווער 37.
פיהרט דורך זעמטליכע ערצטליכע אנאליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע א. א.

שייטלען
מיט פאריזער שרינדען און פערטיגע שייטלען
ביי קערש.
סקווערא 15

וויכטיג פאר דאמען
נאר 2 זל. ווערען פאר איבערגען
מאכט די עלטעסטע
היטען
אויף גאנץ ניי און אויף נייע היטען צו
3.50
געדענקט די אדרעס
Modystka
„TOLA"
23 Zawadzka 23

לעכער
ווערען אויפגענומען
בנ׳ ג. נארדמאן
שרודמיעסקא 8.

מודעה. ברוך-קראנקע!
ליידענדע אויף פערשידענע רופטורע, פערקרימונגען פון רוקען־ביין, פיס און הויקערס!
א הילף און א רפואה!
ביי ווינקעל, נופעל, בויך און קיסברוכען אויך אין געפעהרליכסטען צושטאנד ביי מענער, פרויען און קינדער. ספעציעלע הילף ביי פרויען, מוטערברוך, מאגען און נירען־ברוך!
ברוך־ליידענדע! איהר קענט געזונד ווערען אהן בלוטיגע אפעראציעס און געפאהר! פערנאכלעסיגט נישט און ראטעוועט אייער געזונד כל־זמן ס'איז נאך צייט, ווייל דער ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען־קאפ, די קישקעס ווערען פערדרעהט און מ'קען בראנדיג ווערען. דורך מיין מעטאדע ערפונדענע ספעציעלע גומי־הייל־באנדאזשען, וועלכע האלטען צו די גרעס־טע פערנאכלעסיגטע געפעהרליכע ברוכען און בעזייטיגען ראדיקאל מיט גאראנטיע. מיין ספעציאליטעט איז אויך: הייל־אפא־ראטען און גארסעטען נאך דעם סיסטעם פון פראפעסאר ד"ר האפפא, ד"ר העססינג און קאלאט. געגען אלערליי פערקריפלונגען, פערקרימטע פלייצעס, פוס, הויקערס ווי אויך שמערצענדע פלאטפיס. פאר אמפו־טירטע אינוואלידען אמעריקאנישע קונסט־פיס (סאלאן־ארבייט).
ביים אראפלאזען זיך פון מאגען, קישקעס און געבירט־מוטער, עמפפעהל איך ספעציעלע הייל־באנדאזשען לויט דעם סיסטעם פון פראפ. ד"ר גלענארד.
דער אמת'ער בעריהמטער און גאנץ פוילען ספעציאליסט
פון אוניווערזיטעטס־פראפעסארען אנערקענט
Ortoped NATAN RAPAPORT
מיט 30-יעהריגער פראקטיק אין ווין, דייטשלאנד און לעמבערג, נעמט אן פון 9 פריה ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אווענד
אין לאדז, פילסודסקיעגא № 23
פערזענליכעס ערשיינען פון קראנקע ביי מיר איז אונבעדינגט נויטיג.
דאנקזאגונג.
הערמיט דאנק איך הערצליך דעם אמת'דיגען ספעציאליסט פאר ברוך־ליידענדע ה' ארטאפעד נאטאן ראפאפארט פון פילסודסקיעגא 23 פאר זיין זארגפעלטיגע בעהאנדלונג פון מיין ברוך, אויף וועלכען כ'האב געליטען איבער 30 יאהר און אדאנק זיין פערלעגטען ספעציעלען הייל־באנדאזש הייל איך מיך געזונד און צו דער ארבייט פעהיג. איך עמפפעהל ה' נאטאן ראפאפארט אלע ברוך־ליידענדע.
מיט אכטונג
שלמה אייזענבערג, שרודמיעסקא 23.

אייראפעאישע פאליטיק איז אינגאנצען פערפלאנטערט

(ענדע פון דער 4־טער זייט)

געווירקט אויף אפהיטען די עסטרייכישע אומאפ־הענגיגקייט ווי אלע סארטען דיפלאמאטישע נאטעס.

די צייטונג „ל'האם ליבר" האלט אויך, אז איצט איז פראנקרייך אינגאנצען אליין אנטקעגען דייטשלאנד.

צו דער גרעסטער פערוואונדערונג פון דער מי־ליטערישער קאמיסיע ביים פארלאמענט האט דער קריגס־מיניסטער געקענט ערקלערען, אז די איי־ציגע אליאנסען, וועלכע מיר האבען זענען בלויז די בעלגישע און פוילישע אליאנס.

דאס איז ווירקליך צו ווייניג! ווייל אויב אין 1914 האבען מיר געהאט פולען צוטרוי אין אונ־זערע פערבינדעטע, קען מען איצט נישט זאגען דאס זעלבע, בפרט אין דער הינזיכט פון פוילען, וועמענס שטעלונג עס איז זעהר פערדעכטיג.

און רוסלאנד? — גאללום שרייבט אין „ענט־ראנסיזשאן":

די פאלקס־קאמיסארען האבען אונטער זייער ארבייטער־בלוזע די זעלבע זארג ווי די אמאליגע צארישע מיניסטארען און זייערע אויסגעהאפטע־נע מונדירען. עס זענען דא גרויסע געזעצען, וועל־כע אימפאנירען זייער כוח אהן אונטערשיד פון וועלכער אידעאלאגיע די מענשען זאלען נישט זיין, און די זיכערקייט און שוץ האבען נישט קיין בעזונדערע פארם פאר די סאוויעטען אדער פאר דעם „צאר־באטושקא".

און אט ווערען איצט אונזערע אמאליגע פער־בינדעטע ווייטער א געוויכט אויף דעם וואגשאל פון פרידען. אנ'אינטערווענץ פון די סאוויעטען וואלט געקענט ענדערען יעדעס פראבלעם. ערש־טענס, דערפאר, ווייל מיליטעריש זענען זיי זעהר שטארק. נאכהער צוליב דעם, וואס זייער אליאנס וואלט צוגענומען ביי דער קליינער אנטאנטע דעם אונרוה פאר זייערע מזרח - גרעניצען. דעריבער דארפען מיר גוט אכטונג געבען אויף ה' אידענס רייזע קיין מאסקווע. דער ה' פיער לאוואל וועט אהין פאהרען שפעטער.

„קאטידיען" שטעלט זיך אויך אפ אויף דער פראנצויזיש־רוסישער אליאנס:

ענגלאנד פיהרט איצט א שפיל וועלכעס וועט זעהר שווער מאכען די רוסיש - פראנצויזישע אליאנס.

דער רוסישער קאמוניזם, וועלכער איז אנ'עקס־פארט ארטיקעל בעדראהט איצט די ענגלישע קא־לאניעס אין אזיען.

ענגלאנד קען די שפיל פון אונדירעקטע ענט־פערם. די דייטשע ארמעע איז דא און צוזאמען מיט דער פוילישער קענען זיי אנגרייפען רוסלאנד אויף איין זייט; רוסלאנד קען אלזא האבען נאר אין קורצען נעגען זיך קאנצענטרירטע אטאקעס.

און דער „קאטידיען" שטעלט מיטאמאל אזא פראגע:

אלזא, וועלען מיר געהען צוהילף די באלשע־וויקעס, וועלכע האבען אונז שוין פערראטען דער מיט, וואס זיי האבען אין בריסק שוין אונטער־געשריבען א סעפאראטען שלום?

און אז די ערשטע טייל פון דעם „קאטידיענס" אויספיהרונגען זענען נישט אינגאנצען קיין פאלשע קען מען זעהען אין דעם לייט־ארטיקעל פונ'ם לאנ־דאנער „דיילי עקספרעס". ענגלאנד האט אנ'אינטע־רעס אין געגענשטעלען א שטארק דייטשלאנד נעגען ראטען־רוסלאנד, וואס קען בעדראהען די ענגלישע אינטערעסען אין אזיען. היטלער וועט גאר ביי די ענגלענדער פאדערען נייע זאכען:

היטלער וועט ביי זיין בעגעגניש מאנטאג מיט סער דזשאן סימאן רעקלאמירען נאך:: 1) א גע־נוגענדען פלאט, כדי דייטשלאנד זאל אויפ'ן באל טישען ים זיין אזוי שטארק, ווי ראטען־רוסלאנד — א פערפליכטונג פון ענגלאנד נישט דורכצו־לאזען פון דעם שווארצען ים קיין רוסישע עס־קאדרע דורך דעם גיבראלטאר אין פאל פון א דייטש־רוסישען קאנפליקט.

קאמפליצירט זענען די וועגען פון דער פאליטיק!

י. סקי.

נאר נישט געזארגט!...
דאס „בערל־שמערל־טעאטער" שפילט דאך היינט אוו אלע טאג

— מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?

ווער זאגט עס, אז עס איז עפעס נשתנה געווא־רען? דאס נייע פראגראם „נאר נישט געזארגט" אין „בערעל־שמערעל־טעאטער" (קאפע „אידעאל", פעטריקאווער 48) געהט דאך ב"ה ווי אלע טאג, און דער עולם געהט אויך.

היינט, ווי אלע טאג — אנהויב פונקט 10 א זייגער.

היינט אונינסקי'ס קאנצערט
אין „פילהארמאניע"

היינט מיטוואך 8,30 אווענד קומט פאר אין זאל פון „פילהארמאניע" דער קאנצערט פונ'ם בער־ריהמטען פיאניסט אונינסקי, וועלכער האט פאר־איאהרען געוואונען דעם ערשטען פריז אין ווארשא אויפ'ן אינטערנאציאנאלען שאפען־קאנקורס.

דער קאנצערט פונ'ם מייסטער אונינסקי האט ארויסגערופען גרויס פעראינטערעסירונג.

לעצטע 2 מאל די שכור'טע
מיט וויערא קאניעווסקא און פאול ברייטמאן אין „ראזמאיטאשטשי"־ טעאטער

די גלענצענדע פארשטעלונג „די שכור'טע" ווערט געשפילט נאך צוויימאל היינט און מארגען צו זעהר ביליגע פרייזען.

שוין אין די באהעגטסטע טעג ווערט צוגעגריטן דער גרעסטער שלאגער, וואס מען שפילט אין איינעם פון די ניו־יארקער טעאטערס שוין איבער 2 יאהר באלאנגאנד „דער קאבארעט־זינגער". מיט וויערא קאניעווסקא און פאול ברייטמאן אין דער הויפטראלע.

נייער דירעקטאר פון דער לאדזער האנדווערקער-קאמער

(א) אלס דירעקטאר פון דער לאדזער האנדווער־קער־קאמער איז דורכ'ן מיניסטער פאר אינדוסטריע און האנדעל בעשטימט געווארען דער דעפוטאט דאב־באש.

דער נייער דירעקטאר זאל אנהויבען צו אמטי־רען דעם 1 אפריל.

אין דער מיטרייסענדער דראמע

JEAN GRAWFORD, CLARKA GABLE :היינט פרעזענטירען מיר

רעזשי: CLARENCE BROWN

די טעמע פון פילם איז א הייראטס־דרייווינקעל

„די פערפיהרערין"

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נאכמ. שבת און זונטאג 12.30 בייטאג.

אויסער'ן פראגראם: די בעקאנטע קלאנג־צוגאבען און כראניק פון P.A.T.

קלאנג־קינא **CAPITOL** זאוואדזקא 16

שנעל־דרוקעריי
בראמבערג
צעגעלניאנא 8. טעל. 255-09

פיהרט אויס:

בריף־בויגען, קאנווערטען, רעכנונגען, קוויטאנציעס, פערלאבונגס־ און חתונה־קארטען, וויזיט־קארטען, פריקא־און קאנפעקציע־עטי־קעטען, שטרימף־באנדראלען

רעעל !!! מאדערן
און שנעל און ביליג

דער
פאטאגראפישער אטעליער
„POLONJA"
גדאנסקא 31

גיט אלס פרעמיע אויף א קורצע צייט
7 רעטושירטע פאטאגראפיעס
מיט א פערגרעסערונג נאר פאר 1.50

פאר יידען, וואס פאהרען קיין פאלעסטינא, ווערט אויסגעפערטיגט אלע ארט פאס־פאטאגראפיעס שנעל, גוט און ביליג.

בעמערקונג: גרויסע בילדער מאך איך צו זעהר נידריגע פרייזען.

מיט אכטונג
אינהאבער: גוטערמאן
לאדז, גדאנסקא 31.

ברוך־קראנקע!!!

J. Rapaport

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל־אנשטאלט אין לאדז, פון דעם אין גאנץ פוילן בעריהמטען ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט.

וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיל בעוואוסטע פראפעסארען.

ברוך־ליידענדע! ספעציעלע ארטאפעדישע גומי־ [illegible]

[illegible]

פאר קאליקעס, הויקערס און אלערלייע פעהלער פון גוף!

[illegible] (Skrzywienie Kręgosłupa) [illegible]

אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל־אנשטאלט, ווערען נאך פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.

30 יעהריגע פראקטיק. פולע גאראנטיע!

ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגס טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו.

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל־אנשטאלט אין לאדז

Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

דאנקזאגונג.

איך פיהל מיך פערפליכטעט עפענטליך צו דאנקען דעם ה' דיר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, דעם דירעקטאר פון בעקאנטען ארטאפעדישען אנשטאלט פאר אנלעגען מיר א ספעציעלען ארטאפעדישען אפאראט אויף די זייטען בע־לענקען און נאך א יאהר קראנקהייט בין איך געזונד. איך געה גוט און עמפ־פעהל דעם דערמאהנטען דירעקטאר אלע קראנקע אויף ביין־שמיגדזוכט.

St. Marcinkowski, Sucha 2.

Łódź, dnia 23/I 1935 r.

ד"ר העללער

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע

8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אווענט

זונטאג פון 2–11 מיטאג.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל. אונבעמיטעלטע — לטעשניצע־פרייזן

קליינע אנאנסען

1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

פריוואט-קליניק

פון האלז־, נאז־ און אויערען־ קראנקהייטען

Piotrkowska 55
Telefon 174-74
Dr. Dr. A. WOŁYŃSKI, J. IMICH

86

Zaginiony weksel na zł. 35.– pł. 25/3–35, wystawca F. Kimek, Nowomiejska 8, na zlec. p. Winklera, Nowomiejska 4. Weksel powyższy unieważniam. Zwrócić takowy za wynagrodzeniem do M. Goldberga, Zgierska 38.

ראקאלעז

צו פערמיטען א געוועלב מיט א שטוב אויף זאוואדזקא 27, געאייגנעט אויף אלע זאכען. צו ערפאהרען אויפ'ן ארט. 6926

א האלב געוועלב אויף מאשין־מצות אוועקצוגעבען, אויך א פענסטער אויף וואסער. קלינגען טעל. 256 69.

עס ווערט געזוכט א מיידעל, וואס קאן גוט נייען אויף א מאשין. פאד־זשעטשנא 20, וו. 6. 6930

שרייבען שעהן און שנעל לערענט אויס דער בעוו. קאליגראף ל. בערמאן אין 15 לעקצ. אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען א יודישען בריף אפילו דעם, וואס קאן גארנישט שרייבען אין 20 טעג. די עלטער שפילט ניט קיין ראלע. די פרייזען צוגענגליכע. אלעע 1. מאי 4, וו. 21, ביי ליפשיק.

א דרייוועלערין צו טאלצדא ווערט פון זאפארט געזוכט ביי קאפלאוויטש, באזארנא 4. 6935

פריוע פאסטענס

קוואליפיצירטע דאמען - מאגאזין־ שניידער־געזעלען, אבערמאשינער, אונ־טערמאשינער, אבערפרעסער און האנד־נייערס ווערען פון זאפארט געזוכט, פיל־סודסקיעגא 56. צו ערפאהרען אין דער צוקערניע. 6932

ס'ווערען געברויכט פון זאפארט קוואליפיצירטע דאמען־מאגאזין־ארבייטער ביי שלאמאוויטש, קאמיענגא 1. 6633

פערשידענעס

ביליגער פערקויף פון מאדערן מעבעל אויף גינסטיגע בעדינגונגען. לאדז 6־טער שערפיצן 2 (עק פיעטריק.) 6898

א האנד־נייהערין צו ערשטע סארט דאמען־מאגאזין ווערט געברויכט פון זא־פארט ביי וואוידיסלאווסקי, טראוגוטא 4.

איך וויל מיך אויסלערנען גריגדליך יודיש לעזען און שרייבען. ביטע דעם פרייז און אדרעס אויפגעבען דורך טעל. 140-70.

א שיק־יונגעל פון 15 יאהר אלט ווערט געזוכט אין א ביורא ביי מ. איי־בושיק, לעגיאנוב 5. 6929

ערשטקלאסיגער דאמען = שניידער בעשטעלט פיהרט אויס ערשטקלאסיגע ארבייט לויט די פאריזער און ווינער מאדעלען. צוגענגליכע פרייזען. שולק, פילסודסקיעגא 49. 6931

עס ווערט געזוכט א לערן־יונגל פון אנשטענדיגע עלטערן ביים דאמען־שניידער ש. כאבינסקי, שענקיעוויטשא 67

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין־קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו.

Dr. Artur Banasz
כירורג־אוראלאג
וואלטשאנסקא 23
טעלעפאן 139-88.
נעהמט אן פון 4–6 נאכמ יטאג.

אינזש. א. רוסאק
געשוואוירענער איבערזעצער
פאר די פראנצויזישע, רוסישע, יודישע און העברעאישע שפראכען
(אין בעצירק פון ווארש. אפעלאציע־געריכט)
נארוטאוויטשא 47, טעל. 245-08.
די קאנצעלאריע ערלעדיגט אויך דאקו־מענטען אינדייטש, ענגליש, איטאליעניש.)

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אן פון 4–8 אווענד.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z ...powiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.